

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sara Vägar

TRADENOM MED INRIKTNING PÅ
EKONOMIFÖRVALTNING – VAD
HÄNDE SEN?

En studie av utexaminerade åren 1999 – 2011 vid Vasa Yrkeshögskola

Företagsekonomi och turism
2012

VASA YRKESHÖGSKOLA
Utbildningsprogrammet för företagsekonomi

ABSTRAKT

Författare	Sara Vägar
Lärdomsprovets titel	Tradenom med inriktning på ekonomiförvaltning – vad hände sen? En studie av utexaminerade åren 1999 – 2011 vid Vasa Yrkeshögskola
År	2012
Språk	Svenska
Sidantal	87 + 2 bilagor
Handledare	Anna- Lena Berglund

Syftet med detta lärdomsprov är att ta reda på hur de utexaminerade tradenomerna med inriktning på ekonomiförvaltning, och med svenska som huvudsakliga utbildningsspråk, vid Vasa Yrkeshögskola har placerat sig i arbetslivet. Har de fått arbete genast efter examen? Var jobbar tradenomerna? Vad har de för arbetsuppgifter? Syftet var också att ta reda på hur nöjda tradenomerna har varit med sina studier vid Vasa Yrkeshögskola.

I teoridelen i lärdomsprovet diskuteras utbildningen i Finland och vad begreppen *tradenom*, *företagsekonomi* och *ekonomiförvaltning* innebär. Jag tar också upp lite om Vasa Yrkeshögskola, vad det innebär att studera företagsekonomi här och lite jämförelser med andra utbildningar inom företagsekonomi.

Både kvalitativa och kvantitativa metoder har använts för att utföra den enkätundersökning som gjorts. Undersökningen sändes till 78 personer varav 51 svar returnerades. Enkäten är omfattande och innehåller 37 frågor om tradenomernas studier vid Vasa Yrkeshögskola, arbetssituation vid utexaminering, första och nuvarande jobb efter examen, arbetslöshet, framtiden och om examen i förhållande till arbetslivet.

Undersökningen visade att nästan alla tradenomer är anställda på en arbetsplats där de trivs. Många jobbar också med arbetsuppgifter som berör ekonomiförvaltning. Respondenterna har överlag varit väldigt nöjda med tradenomutbildningen och den inriktning de valt och de flesta upplever att de har haft nytta av studierna i arbetslivet.

VAASA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Utbildningsprogrammet för företagsekonomi

ABSTRACT

Author	Sara Väger
Title	Bachelor of Business Administration with a focus on financial management – what happened then? A study of graduates years 1999 – 2011 at VAMK, University of Applied Sciences
Year	2012
Language	Swedish
Pages	87 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Anna- Lena Berglund

The aim of this thesis is to find out how the accounting students (BBA level) at VAMK, University of Applied Sciences, Swedish language section, have succeeded in working life. Have they received employment directly after the graduation? Where are they working? What kind of tasks do they work with? The aim was also to find out how satisfied they have been with their studies at VAMK, University of Applied Sciences.

In the theoretical part of the thesis you will find discussions about the education in Finland and what the concepts *Bachelor of Business Administration*, *Business administration* and *financial management* means. I also discuss a little about VAMK, University of Applied Sciences in Vasa, what it is like to study Business Administration at this university and some comparisons with other programs in Business Administration.

Both qualitative and quantitative methods have been used to carry out the research study. The survey was sent to 78 people, of which 51 responses were returned. The survey is comprehensive and contains 37 questions about the Business Administration studies at VAMK, University of Applied Sciences, their work situation when graduated, first and current jobs after graduation, unemployment, the future and about the degree in relation to working life.

The survey showed that almost all Bachelor of Business Administration students are employed at a workplace they find pleasant. Many are also working with tasks involving financial management. The respondents have overall been very satisfied with the education and the alignment they have chosen and most of them feel that they have had benefits from their studies in their working life.

Keywords	Bachelor of Business Administration, Financial management, VAMK, University of Applied Sciences, working situation, degree
----------	--

INNEHÅLL

ABSTRAKT

ABSTRACT

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

1	INLEDNING.....	9
1.1	Problemformulering	9
1.2	Syfte.....	10
1.3	Avgränsning	10
1.4	Tidigare gjorda undersökningar	10
1.5	Lärdomsprovets uppläggning	11
2	UTBILDNINGEN I FINLAND.....	12
2.1	Finlands utbildningssystem	12
2.2	Yrkeshögskoleutbildning.....	15
2.2.1	Studiernas uppbyggnad	17
2.2.2	Yrkeshögskolelagen	18
3	TRADENOM, FÖRETAGSEKONOMI & EKONOMIFÖRVALTNING ..	20
3.1	Företagsekonomi	20
3.2	Ekonomiförvaltning.....	22
3.3	Tradenomernas profil	23
3.4	Tradenomers placering i arbetslivet	23
3.5	Tradenom vid Vasa Yrkeshögskola	24
3.6	Vad förväntas av en tradenom?	28
4	TRADENOM – MERKONOM – EKONOM.....	30
4.1	Merkonom	30
4.2	Ekonom	31

4.3	Andra skolor som erbjuder tradenomstudier	33
5	METOD	34
5.1	Forskningsmetoder	34
5.2	Val av forskningsmetod.....	35
5.3	Respondenter	36
5.4	Utformning av frågor till enkäten.....	36
5.5	Förberedelser och genomförande av enkäten	38
6	ENKÄT BLAND DE UTEXAMINERADE	39
6.1	Bakgrund	39
6.2	Studier vid Vasa Yrkehögskola	40
6.3	Arbetsituation vid utexaminering	43
6.4	Första jobbet efter tradenomexamen	43
6.4.1	Första huvudsakliga sysselsättning	44
6.4.2	Bransch.....	44
6.4.3	Första arbetsplatsen.....	45
6.4.4	Arbetsuppgifter	47
6.4.5	Lön	47
6.4.6	Hur och hur snabbt jobbet erhöillits	48
6.5	Nuvarande arbetsituation	49
6.5.1	Bransch.....	50
6.5.2	Nuvarande arbetsplats	51
6.5.3	Arbetsuppgifter	52
6.5.4	Lön	53
6.5.5	Hur nuvarande jobb erhöillits.....	54
6.6	Arbetslöshet.....	54
6.6.1	Problem med att få jobb	54

6.6.2	Faktorer som underlättat att söka jobb	56
6.7	Framtiden.....	58
6.8	Examen i förhållande till arbetslivet	59
6.8.1	Användning av studierna i arbetslivet.....	61
6.8.2	Arbetets motsvarighet till utbildningen.....	61
6.8.3	Mer studier	63
6.9	Övriga frågor	64
6.10	Övriga kommentarer	67
7	ANALYS AV RESULTATEN	68
7.1	Bakgrund	68
7.2	Studier vid Vasa Yrkeshögskola	69
7.3	Arbetsituation vid utexaminering	70
7.4	Första jobbet efter tradenomexamen	70
7.5	Nuvarande arbetsituation	73
7.6	Arbetslöshet.....	75
7.7	Framtiden.....	76
7.8	Examen i förhållande till arbetslivet	77
7.9	Övriga frågor	79
7.10	Övriga slutsatser	80
8	AVSLUTNING	83
8.1	Reliabilitet	84
8.2	Validitet	84
8.3	Förslag till vidare forskning	84
	KÄLLFÖRTECKNING	85
	BILAGOR	

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER

Figur 1. Utbildningssystemet i Finland.

Figur 2. Yrkeshögskolor i Finland.

Figur 3. Fördelning bland studiernas uppbyggnad.

Figur 4. Inriktade yrkesstudier för inriktningsalternativet ekonomiförvaltning 2008.

Figur 5. Inriktade yrkesstudier för inriktningsalternativet ekonomiförvaltning 2011.

Figur 6. Hankens studieplan.

Figur 7. Könsfördelning bland respondenterna.

Figur 8. Åldersfördelning bland Tradenomerna.

Figur 9. Antal utexaminerade tradenomer per år.

Figur 10. Tradenomernas tidigare utbildningar.

Figur 11. Utbildning efter examen.

Figur 12. Arbetsituationen vid tidpunkten för utexaminering.

Figur 13. Första arbetsgivarens bransch.

Figur 14. Första arbetsgivarens företags storlek.

Figur 15. Arbetsgivare/företag vid vilka respondenterna fått sin första anställning.

Figur 16. Arbetsuppgifter vid första anställningen.

Figur 17. Samtliga respondenternas bruttolön vid sin första arbetsgivare.

Figur 18. Hur respondenterna fick sitt första jobb.

Figur 19. Respondenternas nuvarande arbetsituation.

Figur 20. Nuvarande arbetsgivarens bransch.

Figur 21. Nuvarande arbetsgivarens företags storlek.

Figur 22. Nuvarande arbetsgivare.

Figur 23. Arbetsuppgifter.

Figur 24. Nuvarande bruttolön per månad i euro, både hel- och deltidsarbete.

Figur 25. Hur respondenterna fick sitt nuvarande jobb.

Figur 26. Faktorer som inverkat på arbetssökande.

Figur 27. Faktorer som underlättat att söka jobb.

Figur 28. Viktiga faktorer i ett arbetsförhållande.

Figur 29. Karriärmål under de kommande 5 åren.

Figur 30. Hur nöjda tradenomerna är med examen med tanke på sin sysselsättning.

Figur 31. Användningen av studierna i arbetslivet.

Figur 32. Arbetets motsvarighet till utbildningsnivån.

Figur 33. Olika påståenden med antal respondenter av varje åsikt.

Figur 34. Bruttolön hos respondenter med heltidsanställning.

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

Bilaga 1. Följebrev.

Bilaga 2. Enkäten.

1 INLEDNING

Att studera till tradenom har idag blivit en populär utbildning vid Vasa Yrkeshögskola, eftersom det finns en stor efterfrågan på svenskspråkiga tradenomer. Eftersom utbildningen är relativt ny, med de första som utexaminerades år 1999, är ordet *tradenom* obekant i många öron. Att studera till tradenom innebär att man studerar företagsekonomi vid en yrkeshögskola. Vid Vasa Yrkeshögskola kan man välja mellan att inrikta sig på marknadsföring, ekonomiförvaltning, internationell handel eller justitieförvaltning.

Idén med detta lärdomsprov är att ta reda på var tradenomerna som utexaminerats från Vasa Yrkeshögskola befinner sig idag. Har de jobb? Var jobbar de? Fick de sitt jobb genast efter studierna? Eller har de kanske bytt jobb flera gånger? Har studierna varit till nytta i arbetslivet?

Att göra en undersökning bland de som studerat vid samma skola och samma ämne som mig själv, tyckte jag lät intressant. Och inte enbart för min egen del utan också för skolans del tror jag att undersökningen är nyttig. Är du kanske också Vasa Yrkeshögskolas tradenom och vill veta hur övriga tradenomer placerat sig i arbetslivet?

1.1 Problemformulering

Från Vasa Yrkeshögskola utexamineras årligen flera hundra personer. Efter examen har alla olika målsättningar med sitt fortsatta liv; några fortsätter studera, andra börjar jobba, vissa kanske flyttar till andra länder osv.

I mitt lärdomsprov kommer jag att reda ut följande forskningsfrågor:

- Hur har tradenomerna placerat sig i arbetslivet?
- Hur nöjda har tradenomerna varit med sina studier vid Vasa Yrkeshögskola?

1.2 Syfte

Syftet med detta lärdomsprov är att ta reda på var i arbetslivet tradenomerna befinner sig. Jag kommer också att ta reda på hur nöjda de varit med sina studier vid Vasa Yrkeshögskola.

1.3 Avgränsning

Jag har valt att avgränsa mitt arbete till att undersöka enbart tradenomer som har haft ekonomiförvaltning som huvudämne vid Vasa Yrkeshögskola. Jag vill göra en konkret undersökning och kunna ställa upp statistik. Målgruppen skall därför inte vara så stor, utan genom att enbart undersöka de som haft ekonomiförvaltning som huvudämne får jag en djupare undersökning och enbart inom ett visst område. Orsaken till att jag inte undersöker de som studerat marknadsföring, internationell handel och justitieförvaltning är att jag då skulle fått annorlunda resultat. Arbetsplatserna för de olika inriktningarna tror jag skiljer sig en del; de som studerat ekonomiförvaltning jobbar antagligen till stor del med ekonomiska uppgifter medan t.ex. de som studerat marknadsföring kan sköta någonting helt annat än t.ex. bokföring eller löneräkning.

I den empiriska delen kommer jag dessutom enbart att undersöka tradenomer som haft svenska som studiespråk, eftersom jag tror statistiken kommer att skilja sig mellan svensk- och finskspråkiga tradenomer. Den empiriska delen kommer att gälla de som utexaminerats under åren 1999 – oktober 2011.

1.4 Tidigare gjorda undersökningar

Det har gjorts flera liknande undersökningar i många skolor. Bland annat Novia, Jyväskylän Ammattikorkeakoulu, Laurea Ammattikorkeakoulu och Åbo Akademi har gjort undersökningar bland sina studerande om hur de placerat sig i arbetslivet. Vid Vasa Yrkeshögskola har också liknande undersökningar gjorts men dock enbart på finska. Toni Kulmala och Elina Rintamäkis lärdomsprov från 2011 med namnet ”Vaasan Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden taloushallinnon tradenomien työllistyminen” är ett lärdomsprov som undersökt liknande frågor fast på finska. I kapitel 7 i detta lärdomsprov kommer jag även att jämföra de svensk-

språkiga tradenomernas resultat som jag fått fram med Kulmala och Rintamäkis lärdomsprov om de finskspråkiga tradenomernas resultat.

1.5 Lärdomsprovets uppläggning

I det inledande kapitlet introduceras ämnet som lärdomsprovet kommer att handla om. Jag redogör för problemområdet, syftet, liknande undersökningar som gjorts tidigare och hur lärdomsprovets fortsatta uppläggning kommer att se ut.

I andra kapitlet beskrivs hur utbildningen i Finland ser ut och fungerar. Jag går också närmare in på vad det innebär att studera vid en yrkeshögskola, samt vad som stadgas i yrkeshögskolelagen.

Tredje kapitlet består av en förklaring av vad en tradenom är. Jag kommer att försöka definiera ordet tradenom och se på en tradenoms profil. I detta kapitel kommer jag även att ta upp termerna *företagsekonomi* och *ekonomiförvaltning* samt förknippa dessa med vad som studeras inom dessa områden vid Vasa Yrkeshögskola. Slutligen kommer jag även att redogöra för vad som krävs av en tradenom.

En jämförelse mellan de olika utbildningarna merkonom, tradenom och ekonom kommer att tas upp i kapitel 4.

I det femte kapitlet av lärdomsprovet tar jag upp olika metoder, som man kan använda sig av när man gör ett forskningsarbete. Jag kommer även att presentera min metod och berätta hur jag kommer att utföra den empiriska delen.

Den empiriska delen av lärdomsprovet, det sjätte kapitlet, består av den undersökning jag gjort bland utexaminerade tradenomer från Vasa Yrkeshögskola. Här kommer jag att presentera de frågor jag ställt och de svar som jag fått.

I det sjunde kapitlet kommer jag att analysera undersökningens resultat och även jämföra resultaten med en liknande undersökning som gjorts på finska vid Vasa Yrkeshögskola.

Det avslutande kapitlet i mitt lärdomsprov består av en liten avslutning samt förslag till vidare forskning.

2 UTBILDNINGEN I FINLAND

Utbildningspolitiken i Finland har som mål att alla skall ges samma möjligheter och lika rätt till utbildning. Detta innebär att oavsett börd, bakgrund och förmögenhet skall alla ha rätt till en avgiftsfri utbildning med en god kvalitet. Enligt regeringen och utbildningspolitiken skall alla dessutom ha samma förutsättningar för ett fullt finländskt medborgarskap.

Den grundläggande utbildningen i Finland är ”avgiftsfri allmänbildande utbildning”. Avgiftsfriheten gäller såväl själva undervisningen som nödvändiga läromedel och – böcker. I viss mån bör också skolskjutsar och tillräcklig kost falla under avgiftsfriheten. Gymnasium, yrkesutbildning, yrkeshögskolor och universitet innebär också gratis utbildning men avgiftsfriheten gäller för dessa inte läroböcker, resor eller måltider. I dessa fall kan man dock ansöka om studiestöd för att täcka rese- och måltidskostnader. Finansieringen till utbildning i Finland sköts genom undervisnings- och kulturministeriet. Staten och kommunerna deltar som huvudfinansiärer. (Undervisnings- och kulturministeriet, <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/?lang=sv>)

2.1 Finlands utbildningssystem

Det finländska utbildningssystemets mål är att det skall finnas tillräckligt med utbildningsplatser efter den allmänbildande utbildningen, så att alla skall få möjlighet att utbilda sig inom yrkesutbildning, vid yrkeshögskolor eller universitet.

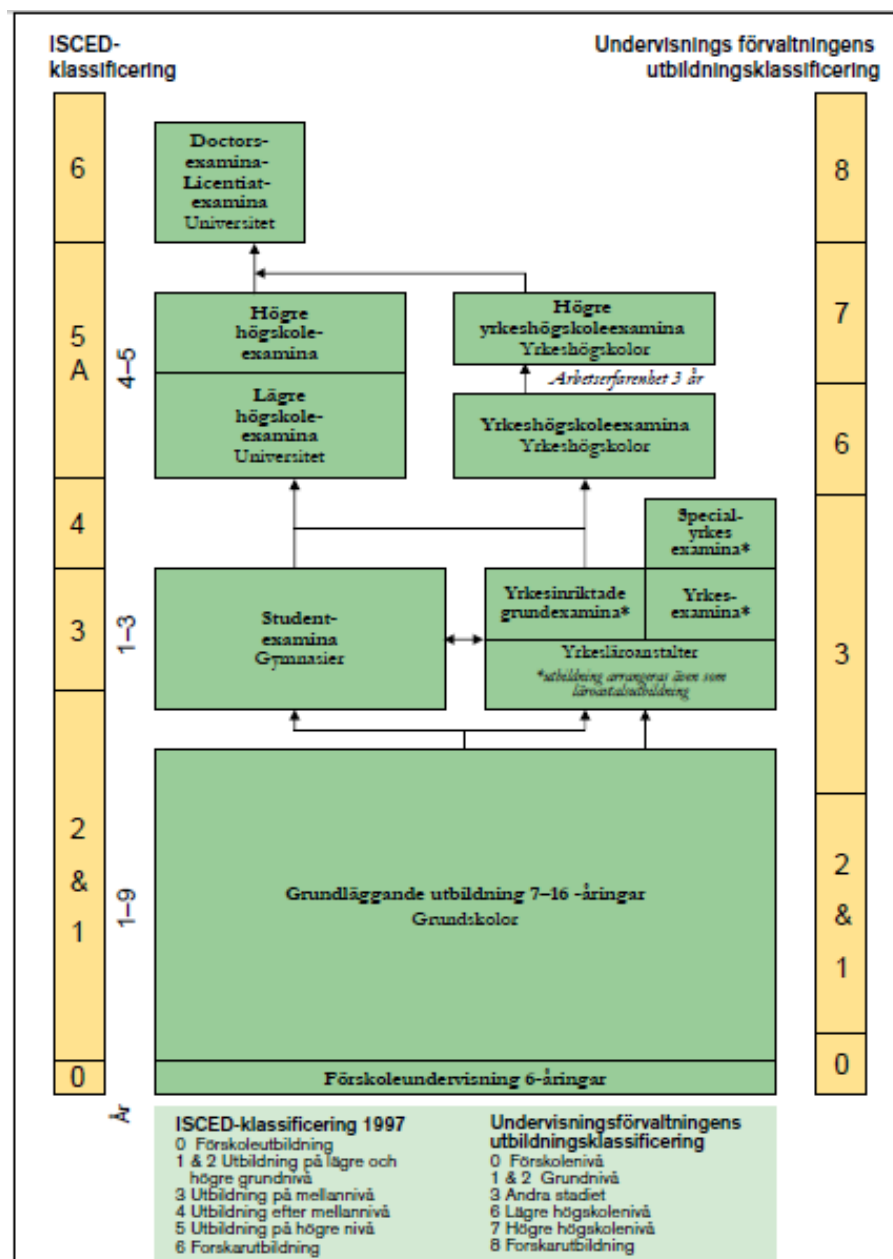
I Finland inleder man skolan som 6-åring. Alla 6-åringar har rätt till förskoleundervisning året innan de börjar i grundskolan. I grundskolan avlägger man ingen examen, men om man fullgjort grundskolan har man rätt att söka till en utbildning som bygger på grundskolan. Grundskolan omfattar årskurserna 1-9.

Efter grundskolan fortsätter man utbildningen till gymnasium eller yrkesskola. Gymnasieutbildningen omfattar 3 år och avslutas med en riksomfattande studentexamen. Efter gymnasiet kan studerande söka till en grundläggande yrkesutbildning eller högre studier. En yrkesskoleutbildning omfattar i allmänhet 120 studie-

veckor eller 3 år. Yrkesskolan leder till en yrkesinriktad grundexamen och ger grundläggande yrkesskicklighet och yrkeskompetens inom en viss bransch.

Efter avlagd studentexamen, yrkesexamen eller annan motsvarande examen kan man fortsätta till en yrkeshögskola eller ett universitet. Universiteten koncentrerar sig på vetenskaplig forskning medan yrkeshögskolorna erbjuder en mera praktiskt inriktad utbildning. Vid universiteten kan man avlägga lägre och högre högskoleexamen samt olika påbyggnadsexamina, t.ex. doktorexamen. En yrkeshögskoleexamen tar vanligen 3,5 – 4,5 år att avlägga och omfattar 210-270 studiepoäng. (Undervisnings- och kulturministeriet, <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutusjaerjestelmae/?lang=sv>)

På figur 1 nedan finns en helhetsbeskrivning över utbildningssystemet i Finland. Figuren visar stegvis hur man avancerar inom utbildningen i Finland, från grundskola till universitet.

Figur 1. Utbildningssystemet i Finland.

(http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/koulutusjaerjestelmae/liitteet/sv_liitteet/Utbildningssystemet_i_Finland.pdf)

Enligt uppgifter från statistikcentralen hade 2 955 000 personer under år 2009 avlagt examen efter grundskolan, dvs. en examen inom gymnasieutbildning, yrkesutbildning, yrkeshögskoleutbildning eller universitetsutbildning. Undersökningen gällde personer som fyllt 15 år och av dessa hade totalt 66 % avlagt examen.

(Finland officiella statistik, http://www.tilastokeskus.fi/til/vkour/index_sv.html)

2.2 Yrkeshögskoleutbildning

En yrkeshögskola är en mycket mångsidig skola som bedriver yrkesinriktade högskolestudier. I allmänhet är de ”regionala” och ”mångsektoriella”, dvs. en och samma yrkeshögskola erbjuder många olika utbildningsprogram.

Till en yrkeshögskolas uppgift hör att ge en högskoleundervisning för olika yrkesinriktade expertuppgifter som bygger på arbetslivets krav. Yrkeshögskolornas forsknings- och utvecklingsarbete stöder regionens utveckling samt dess arbets- och näringsliv.

I yrkeshögskolelagen stadgas att en tvåspråkig yrkeshögskola kan använda både finska och svenska som undervisningsspråk (Yrkeshögskolelag 9.5.2003/351, <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030351>). Undervisningsministeriet vill å sin sida att yrkeshögskolorna skall vara enspråkiga senast år 2014. Detta betyder i sin tur att många utbildningar kommer att flyttas eller möjligtvis också dras in på orten. (Torrkulla 2011, <http://www.vasabladet.fi/Story/?storyID=33386985&vote=2&commentID=25053>)
6)

I en yrkeshögskola anordnas förutom undervisning som leder till lägre och högre yrkeshögskoleexamen också yrkesinriktade specialiseringsstudier, vuxenutbildning, öppen yrkeshögskoleundervisning och yrkespedagogisk lärarutbildning. I alla studier ingår grund- och yrkesstudier, valfria studier, praktik samt ett lärdomsprov.

Studierna på yrkeshögskolenivå delas in i åtta olika utbildningsområden: det humanistiska och pedagogiska området, kultur, det samhällsvetenskapliga, företagsekonomiska och administrativa området, det naturvetenskapliga området, teknik och kommunikation, naturbruk och miljöområdet, social-, hälso- och idrottsområdet samt turism-, kosthålls- och ekonomibranschen.

Det finns 25 yrkeshögskolor i Finland, som hör till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. 4 av dessa är kommunala yrkeshögskolor, 7 ägs av en samkommun och 14 är privata yrkeshögskolor. Förutom dessa 25 yrkeshögskolor,

finns dessutom Högskolan på Åland och Polisyrkeshögskolan i Tammerfors. De yrkeshögskolor som hör till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde finns presenterade i figur 2 på följande sida. Yrkeshögskolorna är presenterade i alfabetisk ordning enligt skolornas namn. På vilken ort skolorna finns presenteras också i figuren.

Arcada, Nylands svenska yrkeshögskola	Esbo
Diakonia-ammattikorkeakoulu	Helsingfors
Haaga-Helia yrkeshögskola	Helsingfors
Humanistinen ammattikorkeakoulu	Kauniainen
Hämeen ammattikorkeakoulu	Hämeenlinna
Jyväskylän ammattikorkeakoulu	Jyväskylä
Kajaanin ammattikorkeakoulu	Kajani
Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu	Kemi
Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu	Karleby
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu	Kotka
Lahden ammattikorkeakoulu	Lahti
Laurea-ammattikorkeakoulu	Vanda
Metropolia-ammattikorkeakoulu	Helsingfors
Mikkelin ammattikorkeakoulu	Mikkeli
Oulun seudun ammattikorkeakoulu	Uleåborg
Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu	Joensuu
Rovaniemen ammattikorkeakoulu	Rovaniemi
Saimaan ammattikorkeakoulu	Lappeenranta
Satakunnan ammattikorkeakoulu	Björneborg
Savonia-ammattikorkeakoulu	Kuopio
Seinäjoen ammattikorkeakoulu	Seinäjoki
Tampereen ammattikorkeakoulu	Tammerfors
Turun ammattikorkeakoulu	Åbo
Vaasan ammattikorkeakoulu	Vasa
Yrkeshögskolan Novia	Vasa

Figur 2. Yrkeshögskolor i Finland.

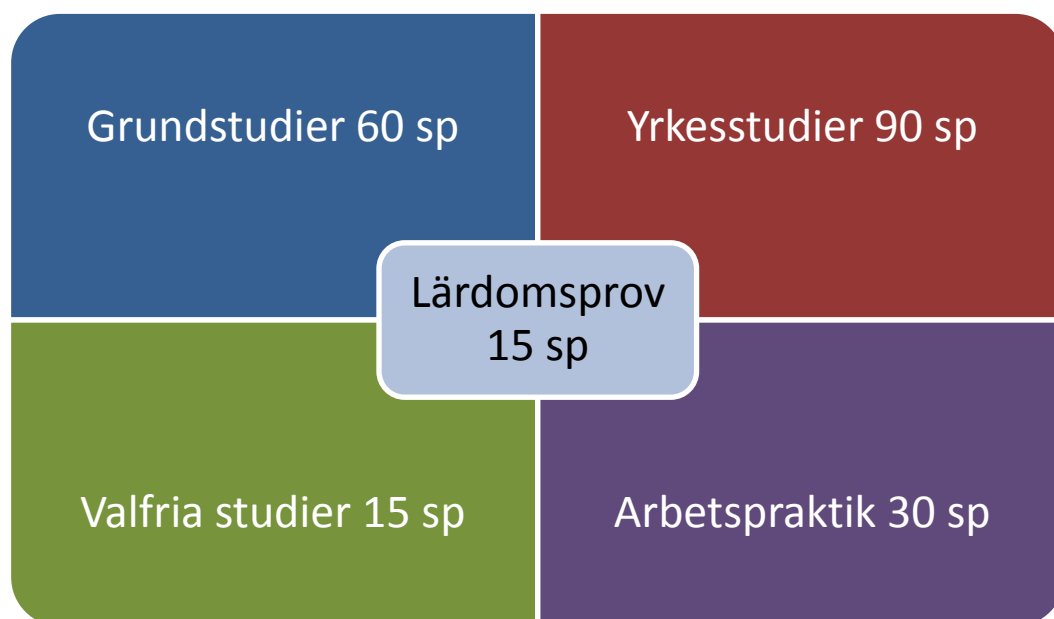
(<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/?lang=sv>)

Totalt avlades 21 900 examina vid yrkeshögskolor året 2010, enligt Statistikcentralen. Detta var en ökning på 4 % från året innan. De flesta examina avlades inom social-, hälso- och idrottsområdet samt inom området för teknik och kommunikation. Kvinnornas andel av avlagda examina var 63 %. Flest examen avlades i landskapen Nyland, Egentliga Finland och Birkaland. I Österbotten avlades år 2010 totalt 849 examina varav 393 avlagts av män och 456 av kvinnor. (Finlands

officiella statistik, http://www.stat.fi/til/akop/2010/akop_2010_2011-04-07_tie_001_sv.html)

2.2.1 Studiernas uppbyggnad

En yrkeshögskoleexamen omfattar mellan 210 och 270 studiepoäng. Studierna kan delas in i grundstudier, yrkesstudier, valfria studier, praktik och lärdomsprov enligt figur 3 nedan.

Figur 3. Fördelning bland studiernas uppbyggnad.

Grundstudierna ger en grund för studierna inom utbildningsområdet och en mindre yrkesspecialisering. Bland yrkesstudierna väljer den studerande ett delområde som han/hon vill specialisera sig inom. Fritt valbara studier kan studeras vid den egna yrkeshögskolan eller vid andra läroanstalter. Man får själv välja vad man vill läsa förutsatt att undervisningen sker på högskolenivå. Praktiken kan ske som en helhet eller delas in i flera perioder och kan även utföras utomlands. Den ger den studerande konkret arbetserfarenhet inom den egna branschen. Lärdomsprovet är oftast den sista utmaningen där studerandena fördjupar sitt kunnande inom sitt specialområde.

(Utbildningsstyrelsen,

<http://www.studieinfo.fi/index.php?file=333>)

2.2.2 Yrkeshögskolelagen

Yrkeshögskolelagen tillämpas på alla yrkeshögskolor som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde. Yrkeshögskolornas medlemmar består av lärare, övrig personal och studerande.

Till en yrkeshögskolas uppgifter hör enligt yrkeshögskolelagen (9.5.2003/351) att ”meddela sådan högskoleundervisning för yrkesinriktade expertuppgifter som baserar sig på arbetslivets och arbetslivsutvecklingens krav samt på forskning och konstnärliga och kulturella utgångspunkter, att stödja individens yrkesutveckling och att bedriva tillämpat forsknings- och utvecklingsarbete som betjänar yrkeshögskoleundervisningen samt stöder arbetslivet och den regionala utvecklingen och tar hänsyn till näringsstrukturen i regionen samt att bedriva konstnärlig verksamhet”. En yrkeshögskola skall också främja livslångt lärande så länge de fullgör sina uppgifter. Uppgifterna skall utföras så att de samarbetar med näringslivet, arbetslivet, speciellt inom den egna regionen, samt med andra inhemska och utländska högskolor.

Undervisningen vid en yrkeshögskola är offentlig. Som undervisningsspråk fungerar finska eller svenska. En tvåspråkig yrkeshögskola kan använda både finska och svenska som undervisningsspråk. Även övriga språk får förekomma i undervisningen, vid förhör eller prov enligt vad yrkeshögskolan bestämmer.

Studierna vid en yrkeshögskola, som leder till examen, ordnas i form av utbildningsprogram. Utbildningsprogrammen omfattar heltidsstudier på minst tre och högst fyra läsår. Utbildningsprogrammen som leder till högre yrkeshögskoleexamen omfattar heltidsstudier på minst ett och högst ett och ett halvt läsår.

Enligt yrkeshögskolelagen kan till en yrkeshögskola antas personer som avlagt gymnasiets lärokurs eller studentexamen, yrkesinriktad grundexamen eller liknande examen från en yrkeshögskola, eller också en utländsk utbildning som ger rättighet till högskolestudier. För att få avlägga en högre yrkeshögskoleexamen bör man ha avlagt lämplig yrkeshögskoleexamen och haft minst tre års arbetserfarenhet inom branschen i fråga.

Antagning till studier vid en yrkeshögskola sker med hjälp av en gemensam ansökan. Varje yrkeshögskola får själv bestämma hur många som antas till studier, dock utgående från det antal platser de tilldelats. Yrkeshögskolorna bestämmer också vilka grunderna för antagning är och om anordnande av urvalsprov. Alla sökanden skall ges likvärdiga antagningsgrunder. Hälsotillstånd och funktionsförmåga får inte vara hinder för att antas som studerande förutom om man pga. dessa inte kan utföra de praktiska uppgifter som krävs.

Som studerande får man endast ta emot en studieplats vid en yrkeshögskola som börjar samma termin. Med en termin avses en hösttermin som sträcker sig från den 1 augusti till 31 december och en vårtermin från den 1 januari till den 31 juli. Man bör meddela yrkeshögskolan inom utsatt tid om man godtar studieplatsen. Dessutom skall man för varje läsår anmäla sig som närvarande eller frånvarande (frånvarande får man vara högst 2 läsår under studietiden). Om man anmält sig bristfälligt förlorar man sin studierätt vid yrkeshögskolan och blir tvungen att ansöka igen om man senare vill inleda eller fortsätta studierna.

När man studerar samlar man på sig studieprestationer. ”En studerande har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna har tillämpats på hans eller hennes studieprestationer”. Om man är missnöjd med bedömningen eller tillgodoräkandet av studier har man möjlighet att inom 14 dagar muntligen eller skriftligen begära rättelse av den lärare som varit ansvarig för respektive prestation.

Skriftlig varning kan enligt yrkeshögskolelagen ges till en studerande som stör undervisningen, beter sig våldsamt eller hotfullt, gör sig skyldig till fusk eller bryter mot ordningsregler, har använt narkotika eller vägrar visa narkotikatest. Om handlingen är allvarlig kan straffet bli avstängning i högst ett år. Fusk, våldsamt beteende eller störande av undervisningen kan leda till att man blir tillsagt att lämna rummet där undervisningen sker eller också att man blir tillsagd att lämna hemma i tre arbetsdagar. Beslutet om en skriftlig varning fattas av skolans rektor och om avstängning beslutar styrelsen. (Yrkeshögskolelag 9.5.2003/351, <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030351>)

3 TRADENOM, FÖRETAGSEKONOMI & EKONOMIFÖR- VALTNING

Tradenomutbildningen har varit en viktig resurs i utvecklandet av det finska näringslivet. Utbildningen har gynnat yrkeshögskolornas fortsatta kvalitetsarbete, pedagogiska ramar och arbetslivets behov av utbildning. Tradenomutbildningen producerar också självständiga yrkesutövare som har möjlighet att snabbt och effektivt få specialistkunskaper.

Till tradenom (Bachelor of Business Administration, ofta förkortad BBA) kan man studera vid 23 olika yrkeshögskolor i Finland och omkring 7500 studerande (såväl ungdomar som vuxna) inleder årligen sina studier som leder till en tradenomexamen.

Alla utbildningsprogram för en tradenom innehåller marknadsföring, informationsteknik, redovisning, ledning, entreprenörskap och internationalisering av studier, ett halvt års praktik i näringslivet samt ett lärdomsprov. (Tradenomiliitto, <http://www.tral.fi/info/tradenomikoulutus>)

3.1 Företagsekonomi

Begreppet företagsekonomi har ingen klar definition. Företagsekonomi definieras olika av alla och kan ha många olika definitioner. Rehn skriver i sin bok att vi normalt antar att begreppet företagsekonomi är ett ”enkelt definierat” och ”klart avgränsat” begrepp. Företagsekonomi definieras enkelt som vad ekonomer sysslar med, ’sånt som har att göra med pengar, typ’. Ofta kopplar man termen företag med de firmor där vi jobbar och ekonomi med den plats där pengar är i omlopp. Om man söker litteratur om företagsekonomi hittar man inte mycket om vad man skall göra utan mer om vad man kan göra. (Rehn 2007, 9-22)

”Namnet företagsekonomi är lika förvirrande som det är upplysande” menar Brunsson. Företagsekonomi fick sitt namn på 1930-talet och har fått bevara sitt namn sedan dess oberoende av ändringar i disciplinens innehåll. Företagsekonomi handlar om frågor om vad entreprenörer och företagare egentligen är, hur

företag samarbetar och konkurrerar, hur man fattar gemensamma beslut, varför administrationen blir så stor, vad en chef är och vad ledarskap innebär. (Företagsekonominns frågor 2010, 15-18)

Begreppet företagsekonomi innehåller bland andra ekonomistyrning/redovisning, ledarskap/organisation, marknadsföring, strategi, entreprenörskap, administration och hur företag organiserar sina relationer till andra företag. (Företagsekonominns frågor 2010 och Rehn 2007, 36)

Brunsson skriver att vi lever i ett organisationssamhälle. Vi tillbringar en stor del av vårt liv i kontakt med organisationer. Om vi ser på en typisk dag för en individ, kan man säga att vi vaknar upp i en bostad som kanske ägs av ett bostadsbolag (en organisation). När vi hämtar posten på morgonen kanske vi vandrar på en trottoar som ägs av kommunen. Barnen går till privata eller kommunala organisationer, nämligen skolor. Vi kör kanske buss som ägs av ett trafikbolag till den organisation vi jobbar för. Vårt jobb kanske handlar mycket om att samarbeta med andra företag. Efter jobbet kanske vi viker in via någon affär och på kvällen kanske vi har ett möte i någon förening. (Företagsekonominns frågor 2010, 11)

Brunsson menar att det inte är så konstigt, att företagsekonomi är ett så stort och relevant ämne att studera. Redan i skolåldern känner man till att man antagligen kommer att arbeta i organisationer och vara beroende av dem i framtiden och känner att det är klokt att studera detta och lära sig hur de fungerar. (Företagsekonominns frågor 2010, 12-13)

För att svara på frågan om vilken nytta företagsekonomi har, kan man se på vad för slags resultat företagsekonomi ”skapar och kan tänkas skapa”. Det finns tre specifika resultat företagsekonomi skapar; publikationer, uttalanden, språk och terminologi. Det skrivs en hel del om företagsekonomi som skapar nya idéer. Publikationer är ett sätt att sprida kunskap och idéer vidare. Företagsekonomi berättar också mycket i sig och många lyssnar på vad den säger, antingen via inläring eller via media. Företagsekonomi producerar också språk och skapar termer. Om man sätter alla dessa resultat tillsammans, kan man konstatera att ”företagseko-

nomin skapar en legitimitet för både sig själv och dem som anammar den genom utbildning eller genom att anta dess språk”. (Rehn 2007, 114-118)

Företagsekonomi behövs. ”Vi kommer inte i framtiden att se mindre av det ekonomiska i det vardagliga, vi kommer att se mer. Företag kommer inte att ha mindre inverkan i våra liv, de kommer att ha mer.” (Rehn 2007, 172)

3.2 Ekonomiförvaltning

Ekonomiförvaltning är också ett omfattande begrepp, som innehåller en stor del av de funktioner som ingår i ett företags ekonomi. Till ett företags ekonomiförvaltning hör bland annat bokföring, hantering av inköpsorder och fakturering, försäljning, lagerbokföring, kostnadsberäkning, löneräkning, uppgörande av bokslut, revision och skatteberäkning. I mindre företag räcker det med en kontorsanställd, som sköter alla dessa uppgifter, men i större företag behövs fler. Ju större företag det är desto fler anställda som sköter ekonomiförvaltningen behövs. Man kan också anlita utomstående företag som sköter ekonomiförvaltningen. En välskött ekonomiförvaltning visar ofta goda resultat för ett företag. (Starta eget 2006, <http://www.startaaget.fi/utbildningsmaterial/10-affarsjuridik.php>)

Numera är ekonomiförvaltningen till stor del elektronisk. Det mesta av arbetet inom ekonomiförvaltning sköts med hjälp av en dator. Verifikaten matas in på datorn, fakturor skrivs på datorn, lönerna räknas med hjälp av datorn osv. Internet har varit ett stort framsteg som har gjort det möjligt att effektivisera ekonomiförvaltningen. Bland annat elektronisk fakturering används mer och mer flitigt av många företag. Man kan också skicka in bland annat företags periodskattedeclarationer via internet. (Tomperi 2005, 136-139) Numera kan man även lämna in bland annat företagsdeklarationer, årsanmälningar, momssammandrag och olika ansökningar elektroniskt. Via skatteförvaltningens hemsida under e-tjänster hittar man länkar som man kan klicka på beroende på vad man vill lämna in. (Skatteförvaltningen, <http://www.skatt.fi/sv-FI/Etjanster>)

3.3 Tradenomernas profil

Tradenomförbundet TRAL har under 2010 gjort en forskning över hur en tradenoms profil ser ut. Undersökningen visar att det finns en klart större andel kvinnor än män som är tradenomer; 70 % var kvinnor och 30 % män. Medelåldern på de undersökta tradenomerna var 32,5 år och de hade i genomsnitt varit i yrkeslivet i 6,6 år. Deras månadslön låg i medeltal omkring 3 120 euro.

De flesta av tradenomerna hade en utbildning/inriktning i det samhällsvetenskapliga, företagsekonomiska och administrativa området. 43,2 % av de undersökta hade olika jobb som experter, 36,9 % var tjänstemän och 15,6 % var mellanchefer. Endast 3,4 % jobbade inom ledningen, 0,4 % var entreprenörer och 0,5 % hade andra befattningar. (Tradenomiliitto, http://www.tral.fi/info/tradenomit_tyoelamassa)

3.4 Tradenomers placering i arbetslivet

Tradenomerna arbetar både i den privata och offentliga sektorn, men majoriteten finns inom den privata sektorn. Följande uppgifter baserar sig på Tradenomförbundets årliga undersökningar. 2010 hade 25,5 % av tradenomerna olika ekonomiska arbetsuppgifter, 15,5 % innehade uppgifter som gäller marknadsföring och 14,9 % hade uppgifter inom datoranvändning. 7,6 % jobbade med personaladministrativa uppgifter, 5,3 % med finansiella uppgifter och 2,3 % jobbade med uppgifter inom utbildning, undervisning och forskning. Resterande del, 29,4% hade andra uppgifter.

Vad gäller placeringen i olika branscher, kan man se en stor spridning. De största branscherna som representerades var dock teknik med 19 %, parti- och detaljhandel 11,3%, den finansiella sektorn 8,8 %, stat och kommun 8,3 % samt andra företagstjänster (t.ex. rådgivning) 5,9 %. (Tradenomiliitto, <http://www.tral.fi/info/37>)

I Finland finns sammanlagt omkring 35 000 tradenomer. Arbetslösheten bland tradenomerna har under de senaste åren legat mellan 5-7 %, men konkurrensen på marknaden som erbjuder tjänster som motsvarar utbildningen är fortfarande stark. Handelsbranschens sysselsättning påverkas av den nationalekonomiska utveck-

lingen, förändringar i import och konsumtion och av ”utvecklingen inom informations- och kommunikationsteknik”. Konjunkturer på världsmarknaden är någonting som handelsbranschen och förvaltningen är känsliga för. (Vasa Yrkeshögskola 2011a, <http://www.puv.fi/sv/wanted/tradenomiksi/foretagsekonomi/>)

3.5 Tradenom vid Vasa Yrkeshögskola

Vasa Yrkeshögskola inledde sin verksamhet år 1996. Från den 1.1.2010 startade verksamheten i aktiebolagsform. Deras delägare är Vasa Stad, Vasa Universitet, Österbottens förbund, Österbottens Handelskammare och Svenska Handelshögskolan.

Yrkeshögskolan har totalt 17 olika utbildningsprogram på tre språk och sysselsätter totalt ungefär 3 500 studerande. Totalt har från skolan avlagts 538 examina och sysselsättningen bland de utexaminerade är 97,4 %. Den genomsnittliga studietiden för studerandena har varit 4,3 år. (Vasa Yrkeshögskola 2010, <http://www.puv.fi/sv/about/vamk-yleisesite-ru-www.pdf>)

Vasa Yrkeshögskola utbildar ingenjörer, tradenomer, restonomer, sjuksköterskor, hälsovårdare och socionomer. De flesta av dessa utbildningsprogram är dock finskspråkiga.

Utbildningsprogrammet för företagsekonomi har ungefär 900 studerande sammanlagt, dvs. finsk-, svensk- och engelskspråkiga studerande samt även inklusive vuxenstuderande. Undervisningsutrymmena för företagsekonomiutbildningen finns på Rådhusgatan i centrum av Vasa. Huvudbyggnaden, som är uppgjord i nyrenässansstil är ända från år 1880. Den har bland annat fungerat som soldatsjukhus och handelsläroverk. (Vasa Yrkeshögskola, <http://www.puv.fi/fi/about/oppimisymparisto/liiketalous6.pdf>)

Vasa Yrkeshögskolas YH-examen inom företagsekonomi, tradenom, omfattar 210 studiepoäng. Utbildningsprogrammet innehåller kurser som ger kunskaper åt de studerande så att de klarar av olika ledar- och expertuppgifter inom både den privata och den offentliga sektorn. Skolan beaktar den regionala tvåspråkigheten som finns i vår region och man kan själv välja olika moduler på valfritt språk. Även

engelskspråkiga studier kan väljas. (Vasa Yrkeshögskola 2011a, <http://www.puv.fi/sv/wanted/tradenomiksi/foretagsekonomi/>)

”Målet med utbildningsprogrammet för företagsekonomi är en bred och mångsidig yrkeshögskoleexamen med tyngdpunkt på det praktiska arbetslivet. Utbildningsprogrammet ger de kunskaper och färdigheter, som krävs av sakkunniga och personer i ledande ställning inom den privata och offentliga sektorn. Även företagaranda, initiativförmåga och internationalism är centrala mål i utbildningen”. (Vasa Yrkeshögskola 2011b, <http://www.puv.fi/2011-2012/curricula/T-FE-2011.html>)

Det finns en del grundstudier och inriktade studier som alla måste genomföra vid Vasa Yrkeshögskola. Dessutom läser man olika inriktade yrkesstudier beroende på vilket inriktningsprogram man väljer. Grund- och yrkesstudierna omfattar 95 studiepoäng som är obligatoriska kurser. De inriktade yrkesstudierna omfattar totalt 60 studiepoäng. Man kan antingen välja att läsa ett ämne som omfattar hela 60 studiepoäng eller så väljer man att läsa ett huvudämne på 45 studiepoäng och ett biämne på 15 studiepoäng. Man kan t.ex. läsa 45 studiepoäng inom ekonomiförvaltning som huvudämne och 15 studiepoäng inom internationell handel som biämne.

Till grundstudier hör bland annat att genomföra datakurser, språkkurser, grundkurser inom företagsamhet, logistik, finansmatematik, informativ kommunikation, ledarskap och grunder i marknadsföring och bokföring.

Efter ett år av grundstudier och inriktade studier väljer man en inriktning man vill fortsätta studera. Vid Vasa Yrkeshögskola kan man välja mellan internationell handel, marknadsföring, justitieförvaltning eller ekonomiförvaltning. Till de inriktade marknadsföringsstudierna hör modulerna ”Marknadsföring till konsumenter, Information och planering, Marknadsföring i nätverk samt Retail markkinointi”. De inriktade studierna inom internationell handel omfattar modulerna ”Internationell marknadsföring, Internationell business och Internationell företagsverksamhet”. Ekonomiförvaltningens inriktade studier innehåller modulerna ”Specialfrå-

gor inom redovisning och beskattning, Intern redovisning och Ekonomiförvaltningens specialområden”.

Vilken yrkesinriktning man personligen väljer beror på vad som intresserar en mest. Vilket alternativ man än väljer kan man som tradenom specialisera sig på olika saker inom olika inriktningar. Som tradenom kan man arbeta som bland annat inköpschef, personalchef, speditör, chef, sekreterare, bokförare, revisor, marknadschef, mäklare, butikschef, banktjänsteman, löneräknare, grossist eller återförsäljare för att nämna några befattningar. (Vasa Yrkehögskola 2011a, <http://www.puv.fi/sv/wanted/tradenomiksi/foretagsekonomi/> och Työ- ja elinkeinoimisto 2008, <http://www.ammattinetti.fi/web/guest/ammattit>)

Inriktningalternativet för ekonomiförvaltning vid Vasa Yrkehögskola har förändrats sedan 2008. Figur 4 visar hur undervisningsplanen för inriktningen ekonomiförvaltning såg ut för de som inlett sina studier 2008 och figur 5 visar undervisningsplanen för de som inlett sina studier 2011.

TFS3000	Inriktningalternativ för ekonomiförvaltning					60
TFS3100	Specialfrågor inom redovisning och beskattning					15
TFS3101	Bokföring och bokslut i olika företagsformer		x			4
TFS3102	Bokföringens och bokslutets specialfrågor		x			5
TFS3103	Företagsbeskattning och bokslutsplanering			x		6
TFS3200	Intern redovisning					15
TFS3201	Adb- tillämpningar inom ekonomiförvaltning		x			3
TFS3202	Företagets analysering			x		3
TFS3203	Operativ redovisning		x			6
TFS3204	Finansiell planering		x			3
TFS3300	Ekonomiförvaltningens specialområden					15
TFS3309	Ekonomiförvaltning inom kommunsektorn					3
TFS3302	Inledning till revision		x			3
TFS3303	Koncernredovisning			x		3
TFS3304	Projekt inom ekonomiförvaltningen			x		3
TFS3305	Lönebokföring i praktiken			x		3

Figur 4. Inriktade yrkesstudier för inriktningalternativet ekonomiförvaltning 2008. <http://www.puv.fi/sv/studietjanster/studier/studiehandbok/2008-2009/utbildningsprogram/?dprog=T-FE&curric=2008>)

Den första modulen, specialfrågor inom redovisning och beskattning har inte förändrats något nämnvärt. Denna modul innehåller bokföring och bokslut i olika företagsformer, bokföringens och bokslutets specialfrågor samt företagsbeskattning och bokslutsplanering. Den andra modulen, Intern redovisning har kortats av till 3 mer krävande kurser istället för 4. Den tredje modulen, ekonomiförvaltningens specialområden är den som förändrats mest under dessa år. Ekonomiförvaltning inom kommunsektorn och inledning till revision har fallit bort från denna modul.

TFS3000	Inriktningalternativ för ekonomiförvaltning						
TFS3100	Specialfrågor inom redovisning och beskattning		5	5	5		
TFS3104	Bokföring och bokslut i olika företagsformer		5				
TFS3102	Bokföringens och bokslutets specialfrågor			5			
TFS3105	Företagsbeskattning och bokslutsplanering				5		
TFS3200	Intern redovisning		10	5			
TFS3205	Adb-tillämpningar inom ekonomiförvaltning		5				
TFS3206	Företagets analysering				5		
TFS3207	Operativ redovisning		5				
TFS3300	Ekonomiförvaltningens specialområden			5	7	3	
TFS3306	Koncernredovisning och finansiering			5			
TFS3307	Projekt inom ekonomiförvaltningen				2	3	
TFS3308	Lönebokföring i praktiken				5		
TFS3400	Fritt valbar modul i ekonomiförvaltning			5	10		
TFS3401	Personbeskattning				5		
TFS3402	Värdepappersmarknadsteori				5		
TFS3403	Inledning till revision och intern granskning			5			

Figur 5. Inriktade yrkesstudier för inriktningalternativet ekonomiförvaltning 2011. (<http://www.puv.fi/2011-2012/curricula/T-FE-2011.html>)

För 2011 har det dessutom kommit en helt ny modul, nämligen en fritt valbar modul i ekonomiförvaltning. Vill man alltså läsa hela 60 studiepoäng inom ekonomiförvaltning, kan man göra detta istället för att läsa ett huvud- och biämne. Inom denna fritt valbara modul kan man läsa om personbeskattning, värdepappersmarknadsteori och inledning till revision och intern granskning.

Framtiden för Vasa Yrkeshögskola är en diskussion som pågår livligt just nu. Undervisningsministeriet har nämligen meddelat att de vill ha endast enspråkiga yrkeshögskolor senast 2014. Redan i oktober 2011 kom hotet om att skolorna skall bli enspråkiga och ett förslag på att Novia och Vasa Yrkeshögskola i framtiden kan samarbeta för att erbjuda språkbad gavs. Enligt undervisningsministeriets beslut om nedskärningar skulle restonomutbildningen, som idag är tvåspråkig

försvinna helt och så även de svenskspråkiga tradenom- och informationsbehandlingsutbildningarna medan den finskspråkiga teknikutbildningen skulle få fler nybörjarplatser. (Torrkulla 2011, <http://www.vasabladet.fi/Story/?storyID=33386985&vote=2&commentID=25053>)

Den 4 april 2012 meddelade undervisningsministeriet att skolorna blir enspråkiga. Svenskan kommer att försvinna helt från Vasa Yrkeshögskolan och finskan stannar. Även engelskspråkiga studier skall i fortsättningen finnas vid Vasa Yrkeshögskola. (Stagnäs 2012, <http://www.vasabladet.fi/Story/?linkID=193434>) Undervisningsminister Jukka Gustafson motiverar Vasa Yrkeshögskolas finskspråkighet med att ”Regeringen vill stärka de svenska yrkeshögskolorna och koncentrera svensk utbildning till Novia och Arcada” (Stagnäs, Stenbäck 2012, <http://www.vasabladet.fi/Story/?linkID=193974&highlight=vasa%20yrkesh%C3%B6gskola>) Han menar dock ändå inte att det är helt kört ännu. Beslutet om att lägga ner de svenskspråkiga utbildningarna vid Vasa Yrkeshögskola kräver noggranna funderingar innan saken är helt klar, men han lovar ingenting. (Nyberg 2012, <http://www.vasabladet.fi/Story/?linkID=195156&highlight=vasa%20yrkesh%C3%B6gskola>)

3.6 Vad förväntas av en tradenom?

Efter första årets studier inom företagsekonomi kan den studerande grunda ett eget företag och uppgöra en funktionsduglig affärsplan med beaktande av hur marknaden samt lönsamheten ser ut. Den studerande kan också skaffa fram finansiering och organisera sin verksamhet. Efter det andra året har man valt inriktning och behärskar då grunduppgifterna inom den inriktning man valt. Man kan då börja planera och organisera olika ärenden inom ett visst område. Det tredje året består av yrkesinriktade studier och man får specialkunskaper inom sitt område. Man kan nu tillämpa och utveckla uppgifterna och lösa problem som uppstår. Det fjärde året kan studerande tillämpa den kunskap de fått och fungera som sakkunnig. (Vasa Yrkeshögskola 2011b, <http://www.puv.fi/2011-2012/curricula/T-FE-2011.html>)

En utexaminerad tradenom har ett brett yrkeskunnande för att kunna utföra olika expertuppgifter, god kommunikationsförmåga, goda språkkunskaper och goda förutsättningar att följa utvecklingen inom branschen samt goda förutsättningar för vidareutveckling (Tradenomiliitto 2011, <http://www.tral.fi/info/tradenomikoulutus>).

Av arbetsgivarna förväntas en ”grundläggande yrkeskompetens, initiativförmåga, förmåga till teamwork och interaktion, färdigheter i informationsteknik samt färdigheter i informationsanskaffning”. Personliga karaktärsdrag, arbetserfarenhet och specialkunnande har stor betydelse för karriärutvecklingen. Även ”ekonomiskt tänkande, serviceanda och förmåga till interaktion” är viktiga egenskaper som har stor betydelse.

En utexaminerad tradenom förväntas behärska kommunikation, datateknik, olika matematiska ämnen samt företagsverksamhet. Tradenomer är också språkkunniga, flexibla, har förmågan att förnya sig och har en god företagsanda. En tradenom har också mångsidiga sysselsättningsmöjligheter. (Vasa Yrkehögskola 2011a, <http://www.puv.fi/sv/wanted/tradenomiksi/foretagsekonomi/>)

4 TRADENOM – MERKONOM – EKONOM

Termerna merkonom och ekonom är oftast mer bekanta än termen *tradenom* eftersom merkonom och ekonom utbildningarna funnits en längre tid än vad tradenomutbildningen funnits. Dessa termer innebär alla studier inom företagsekonomi på olika nivåer: Merkonom innebär företagsekonomistudier på andra stadiets nivå, tradenom innebär företagsekonomistudier på yrkeshögskolenivå och ekonom innebär företagsekonomistudier på universitetsnivå. I detta kapitel kommer jag att titta närmare på, vad det innebär att studera till merkonom respektive ekonom. Jag kommer också att jämföra tradenomutbildningen vid Vasa Yrkeshögskola med andra svenskspråkiga tradenomutbildningar vid andra yrkeshögskolor.

4.1 Merkonom

Merkonomstudier innebär 3 års studier, eller 120 studieveckor, inom företagsekonomi vid en yrkesskola eller yrkesinstitut som leder till en grundexamen. Dessa studier går även att kombinera med gymnasiestudier, och man kan då både ta en yrkesexamen och studentexamen.

Man kan välja mellan olika inriktningar också inom merkonomstudier. Man kan välja kundbetjäning och försäljning eller ekonomi- och kontorsservice. Inom den första inriktningen läser man olika kurser inom kundservice och butiksservice, produktrådgivning och planerande av verksamhetens lönsamhet. Inom ekonomi- och kontorsservice inriktningen läser man bland annat kundservice och ekonomitjänster, bokföring, effektiv användning av kontorsredskap och planering av verksamhetens lönsamhet.

Inom båda inriktningarna ingår studier i affärsverksamhetens grunder, företagets uppbyggnad, kundservice och dess betydelse för en framgångsrik försäljning och hur försäljning i en butik fungerar. Inom de yrkesinriktade studierna lär man sig bland annat företagsekonomi, bokföring, juridik, löneräkning, fakturering, marknadsföring och kommunikation. Även hur man hanterar datorer och olika nödvändiga datorprogram som ett företag kan ha nytta av ingår.

En merkonom klarar av att sköta olika ekonomiförvaltningstjänster för ett mindre företag, såsom bokföring, bokslut, beskattning och budgetering. Man kan jobba som t.ex. försäljare, konsulent, dekoratör, kundrådgivare, marknadsassistent, försäljningssekreterare, lönesekreterare eller företagare.

Efter en avlagd merkonomexamen har man goda möjligheter att fortsätta sina studier på högskolor och universitet. (Yrkesakademin i Österbotten, http://www.yrkesakademin.fi/swe/Utbildning_for_unga/Utbildningar/Det_samhallsvetenskapliga_foretagsekonomiska_och_administrativa_omradet/Merkonom.662.html och Vasa Yrkesinstitut, <http://www.vao.fi/sv/utbildningsutbud/examina/merkonom>)

4.2 Ekonom

Till ekonom kan man bland annat studera vid Hanken. En magisterexamen som leder till att man kan benämna sig ekonom tar cirka 4 – 4,5 år. Man kan också välja att enbart avlägga en kandidatavhandling, vilket är en kortare utbildning. I figur 6 nedan, presenteras vilka ämnen man studerar samt under vilken termin man studerar dessa om man valt att studera redovisning vid Hanken. (Hanken 2011, <http://www.hanken.fi/student/StudyHandbook/>)

Grund- och ämnesstudier
År 1 Ht 1-2 Redovisningens grunder
År 2 Ht 1 Bokslut och affärsredovisning
År 2 Ht 1-2 Accounting, Governance and Sustainability/Perspektiv på redovisning
År 2 Ht 2 Bokslutsinformation och –analys
År 2 Ht 1 Cost Accounting/Kostnadsberäkning, Koncernredovisning och IFRS-bokslut
År 2 Vt 4 Management Accounting Systems/Ekonomistyrning
År 3 Ht eller Vt Kandidatavhandling
Fördjupade och programbundna studier
År 3 eller 4 Ht 1 ERP Systems
År 3 eller 4 Ht 1-2 Forskningsmetodik/Research Methodology
År 3 eller 4 Ht 2 Advanced Auditing/Fördjupad revision
År 3 eller 4 Vt 3 Value Based Management Accounting
År 3 eller 4 Vt 4 Internationell redovisning/International Accounting
År 4 Ht/Vt 1, 4 Fördjupad extern redovisning
År 4 Ht 1-2 Strategisk företagsanalys/Financial Statement Analysis and Valuation
År 4 Ht och Vt Seminarium (och avhandling pro gradu)

Figur 6. Hankens studieplan.

(<http://www.hanken.fi/student/StudyHandbook/SubjectText/subject/13/?location=1>)

Språkstudier är en mycket viktig del av studie- och arbetslivet. En ekonom som utexaminerats från hanken klarar av att kommunicera på ett professionellt sätt både muntligt och skriftligt. Undervisningen finns på sju olika språk som man kan välja mellan: svenska, finska, engelska, franska, ryska, spanska och tyska. (Hanken 2011, <http://www.hanken.fi/student/StudyHandbook/>)

En ekonom jobbar ofta med att analysera och utvärdera ekonomiska resultat. Andra områden som en ekonom kan jobba inom är ekonomisk styrning, finansiering, marknadsföring och organisation. Många ekonomer är aktiva i industri- och handelsföretag, vid konsultfirmor, försäkringsbolag, revisionsbyråer, intresseorganisationer eller inom stat och kommun. (http://www.studierifinland.com/Studera_ekonomi_i_Finland_d2627.html)

4.3 Andra skolor som erbjuder tradenomstudier

Det finns flera olika skolor som erbjuder tradenomstudier. Bland annat Arcada och Yrkeshögskolan Novia i Åbo erbjuder tradenomstudier på yrkeshögskolenivå. Utbildningsprogrammet för företagsekonomi vid såväl Arcada som Novia omfattar 210 studiepoäng och studietiden beräknas vara cirka 3,5 år. Vid Arcada kan man välja mellan inriktningarna internationell affärslogistik, marknadsföring och Financial Management. Vid Novia kan man välja mellan att studera redovisning eller marknadsföring. (Arcada, <http://www.arcada.fi/sv/bachelorexamen/foretagsekonomi> och Yrkeshögskolan Novia, <http://www.novia.fi/foretagsekonomi/>)

5 METOD

Det minns många olika sätt att samla information, för att få svar på de frågor man undrar över. Man kan använda sig av olika dokument, tester och prover, observationer eller också intervjuer och enkäter. Alla tekniker har sina för- och nackdelar och man kan inte säga att någondera metoden är bättre än den andra. Vilken metod man väljer att använda beror helt på vad som tros ge bäst svar på den frågeställning man har. (Patel, R & Davidson, B 2003, 63)

I detta kapitel kommer jag att redogöra för alternativa forskningsmetoder, vilken metod jag valt och hur jag kommer att genomföra min undersökning.

5.1 Forskningsmetoder

Att uppgöra någon typ av frågeformulär, t.ex. intervjuer och enkäter, är olika tekniker som används för att samla information som ger svar på olika frågor. Dessa två tekniker har en hel del gemensamt, men förstås finns också skillnader.

Intervjuer är ofta personliga. Intervjuaren och den intervjuade träffas för att reda ut frågeställningar och ge svar. Fallet behöver dock inte alltid vara så, utan en intervju kan också ske i form av ett telefonsamtal .

Enkäter förknippas ofta med olika formulär som skickas via post. En enkät kan också ske genom att man besöker den eller de som skall besvara enkäten. Då får man svar genast på plats och kan intervjuaren kan hjälpa till med oklarheter. (Patel, R & Davidson, B 2003, 69)

Att skicka ut en enkät eller att göra en intervju kanske inte alltid är det lättaste. De personer man valt att undersöka har troligtvis blivit utvalda på något sätt och de ser kanske inte alltid nyttan av att svara på frågorna. Man bör därför kunna motivera dem att besvara frågorna. Man skall klargöra syftet med undersökningen, att just hans/hennes bidrag är viktigt och hur svaren kommer att användas. (Patel, R & Davidson, B 2003, 70)

Vid en *kvantitativ* undersökning ställer man ofta frågor som har fasta svarsalternativ. Dessa frågor är formulerade i förväg och används ofta vid enkäter. (Patel, R & Davidson, B 2003, 75) Nyberg menar att en kvantitativ undersökning syftar till att ”mäta och förklara”. De svar man får i en sådan undersökning sammanställs ofta till statistiska analyser. Man kan ställa frågor som t.ex. ”hur mycket, hur många, hur ofta, i vilken utsträckning” och svaren på dessa frågor kan mätas. Frågorna bygger alltså på fasta svarsalternativ som kan omformas och behandlas statistiskt. Kvantitativa variabler kan vara t.ex. ”ålder, vikt, längd” m.m. (Nyberg Rainer 2000, 100-101)

En *kvalitativ* undersökning innebär att man ställer öppna frågor som ger svarsutrymme åt svararen. Man har alltså inga klara svarsalternativ, utan svararen ges möjlighet att själv fundera och ge det svar som verkar bäst. Det kan vara en fördel, speciellt vid intervjuer, om den som intervjuar och ställer frågorna känner till ämnet på förhand så att man kan ställa eventuella följdfrågor. (Patel, R & Davidson, B 2003, 78-79) Nyberg ger olika exempel på vad en kvalitativ undersökning kan innehålla. Man kan ställa frågor med frågeorden ”vem, hur, på vilket sätt, varför”. De svar som man får på dessa frågor är ofta i form av ord och satser, sällan som siffror. Kvalitativa variabler är t.ex. ”kön, civilstånd, hemort, utbildning, yrke” m.m. (Nyberg, Rainer 2000, 100)

Förutom olika öppna och fasta frågor kan man också uppgöra s.k. ”attitydformulär”. ”Med en individs attityd menas i vetenskapliga sammanhang en grundläggande värdering hos individen”. Man undersöker vad en individ ”tycker”, ”anser” eller har för ”inställning” om/till någonting. Frågorna formuleras som påståenden och svarsalternativen kan vara t.ex. ”instämmer helt, instämmer delvis, tveksam, tar delvis avstånd eller tar helt avstånd”. (Patel, R & Davidson, B 2003, 84-85)

5.2 Val av forskningsmetod

Jag har valt att utföra min empiriska del av lärdomsprovet i form av en kvantitativ enkätundersökning. Respondenterna som enkäten skulle skickas till är många och jag vill få fram resultat, som jag kan jämföra sinsemellan i form av statistiska analyser. Jag har gjort upp en enkät med hög grad av standardisering, vilket innebär

att frågorna formulerats på samma vis till samtliga respondenter (Christensen, Engdahl, Gräås & Haglund 2010, 151). Enkäten innehåller till största delen frågor med fasta svarsalternativ, men även några öppna frågor förekommer.

Enkäten har jag valt att skicka ut via posten eftersom jag ansåg det var enklare att få tag på respondenternas postadresser än e-postadresser.

En postenkät är ett bra alternativ om man ämnar ställa personliga frågor eftersom det ger respondenten möjligheten att vara anonym. Andra fördelar med en postenkät är att man kan svara på den när man har tid och man kan ställa fler frågor än vid en intervju. En postenkät ger heller inte möjlighet åt respondenten att ta del av andras svar. Nackdelar med postenkäten är, att det tar lång tid innan man får in svar, man har ”ingen kontroll över intervjusituationen” och att det inte finns någon som genast kan förklara oklarheter som kan förekomma. (Christensen, Engdahl, Gräås & Haglund 2010, 139-140)

5.3 Respondenter

Respondenterna var enkla att välja ut med tanke på min problemformulering och mitt syfte; alla tradenomer som utexaminerats från Vasa Yrkeshögskola, med svenska som huvudsakliga undervisningsspråk, under åren 1999 – 2011. Jag fick tillgång till en lista från skolan med namn samt studieadresser på dessa 78 personer. Med hjälp av skolans lista samt Eniro har jag sökt fram adresser till samtliga personer och skickat ut enkäter till dem. Jag fick in totalt 51 svar, på två omgångar, vilket ger en svarsprocent på 65 %. Enbart en enkät kom tillbaka med fel adress.

5.4 Utformning av frågor till enkäten

Själva frågeformuleringen i en enkät tar mycket tid, eftersom man noggrant bör fundera över sin problemformulering samt vad man vill få fram för svar. Att dela upp enkäten i flera små sektioner med tydliga gränser är en bra idé i ett tidigt skede. (Christensen, Engdahl, Gräås & Haglund 2010, 150)

Bästa sättet att börja en intervju eller enkät med är att ställa enkla frågor, t.ex. angående ålder, kön m.m. Det är också bäst att avsluta en intervju eller enkät med neutrala frågor, som t.ex. övriga kommentarer. Mellan denna inledning och avslutning finns de egentliga frågorna som man är mest intresserad av att få så bra svar som möjligt på. (Patel, R & Davidson, B 2003, 73)

Innan jag började fundera på vilka frågor min enkät skulle innehålla, hade jag skrivit största delen av teorin i lärdomsprovet, vilket underlättade utformningen av frågorna. Jag har också tittat på liknande undersökningar som gjorts för att få tips på fler frågeställningar.

Enkäten är ganska omfattande och innehåller 37 korta frågor som jag delat upp i 9 sektioner. De första frågorna är enkla bakgrundsfrågor, som kön, ålder, när man inlett och avslutat sina studier samt vilken utbildning man gått innan och eventuellt efter sina tradenomstudier. Därefter förekommer frågor om hur respondenternas arbetssituation såg ut vid utexaminering. Den fjärde och femte sektionen i enkäten innehåller frågor som berör respondenternas första samt nuvarande arbetssituation. Arbetslöshet och framtiden är också två kategorier som behandlas. Mot slutet av enkäten har jag tagit upp några frågor där examen har ställts i förhållande till arbetslivet och som avslutning på enkäten finns några övriga fasta frågor samt en öppen fråga med övriga kommentarer.

Frågorna består till största delen av korta frågor där ett eller flera svarsalternativ skall kryssas för. Det finns även några öppna frågor, men dessa är få till antalet. Totalt består enkäten av 37 frågor samlade på 8 sidor. Hela enkäten som skickades ut till respondenterna finns som bilaga 2 i slutet av detta lärdomsprov. Även följebrevet kan ses i bilaga 1.

Innan enkäten genomfördes har jag haft några testpersoner, bland annat min handledare, som läst igenom och provat svara på enkäten samt gett feedback.

5.5 Förberedelser och genomförande av enkäten

Enkätens förberedelser inleddes med att jag kontaktade skolan för att få reda på om de kunde hjälpa mig att få fram vem jag borde skicka enkäten till. Jag fick en lista på utexaminerade tradenomer från skolan men stötte genast på första problemet, hur skall man kunna kontakta dem? Jag kontaktade min handledare, som varit till mycket stor hjälp i detta skede. Hon fixade fram de adresser de utexaminerade hade under studietiden och kunde komplettera en del av adresserna. Jag tog därefter hjälp av Eniro för att söka adresser och slutligen kontaktades handledaren igen för att dra slutsatser om vilka adresser som kunde vara korrekta.

Därefter framställdes följebrevet där jag framhöll att respondenternas svar behandlas anonyma. I följebrevet, som finns som bilaga 1, skrev jag också att man kunde delta i en utlottning av 5 vinster.

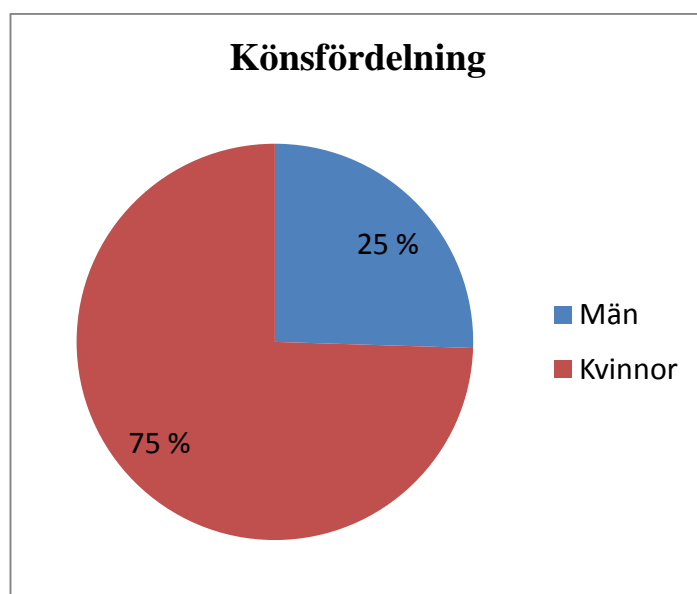
78 enkäter postades 7.12.2011 via skolan. Man hade två veckor på sig att svara, vilket man gjorde portofritt i ett svarskuvert som returnerades till skolan i mitt namn. 43 svar returnerades i den första omgången. Eftersom svarsprocenten bara låg omkring 50 % bestämde jag mig för att skicka ut en påminnelse. Påminnelsen skickades till 35 personer och postades i början på 2012, också den via skolan. Av dessa kom 8 svar tillbaka, vilket gav en slutlig svarsprocent på 65 %.

6 ENKÄT BLAND DE UTEXAMINERADE

Detta sjätte kapitel i mitt lärdomsprov består av den empiriska delen, dvs. själva undersökningen och de resultat den gett. Jag kommer att sammanställa de resultat jag fått i form av olika diagram och tabeller men också teoretiskt.

6.1 Bakgrund

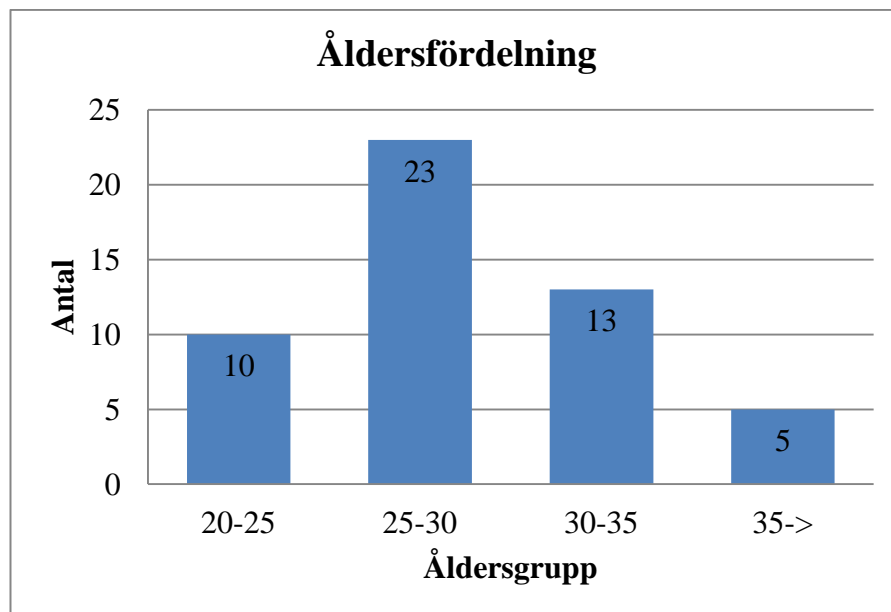
Bland de 51 respondenter som jag fick svar av var 13 män och 38 kvinnor. Detta ger en procentuell andel på 25 % män och 75 % kvinnor. Figur 7 visar fördelningen i form av ett diagram.

Figur 7. Könsfördelning bland respondenterna.

Åldersfördelningen bland respondenterna kan ses i figur 8 nedan. 10 av de svarandena var i åldern 20-25 år, 23 st i åldern 25-30, 13 st i åldern 30-35 samt 5 st var över 35 år.

Figur 8. Åldersfördelning bland Tradenomerna.

6.2 Studier vid Vasa Yrkeshögskola

I enkäten bad jag respondenterna fylla i vilket årtal de började studera till tradenom samt när de blev färdiga tradenomer. Det tidigaste årtalet som förekom var 1995* och det senaste 2011, dvs. allt från de som börjat studera 1995* till de som blivit färdiga 2011 deltog i enkäten. Endast en av de som svarat hade inlett sina studier 1995*, två 1996 och fyra 1997. Enligt tabellen nedan framgår hur många av respondenterna som blivit utexaminerade under åren 1999-2011, samt hur stor andel i procent detta varit av totala. Populärast har varit att utexamineras 2011 då hela nio av respondenterna fick sin tradenomexamen. Därefter följer åren 2002, 2009 och 2010 med sex utexaminerade respondenter vardera. Ingen av respondenterna hade utexaminerats år 2005. 3 har svarat blankt på frågan. Största delen av respondenterna klarade tradenomexamen på 3-4 år men allt från 2 till 7 år förekom i enkäten.

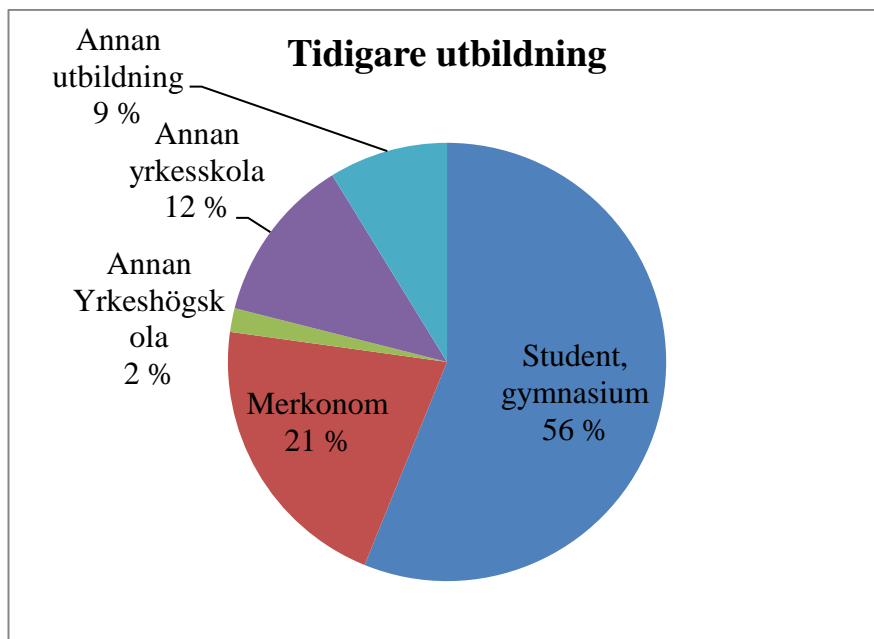
Bland respondenterna studerade 49 personer huvudsakligen dagtid och 2 personer studerade huvudsakligen kvällstid.

*Tradenomutbildningen vid Vasa Yrkeshögskola inleddes 1.8.1996. 1995 här i texten skall antagligen vara 1996.

Utexamine- ringsår	Antal	%
1999	2	4,2 %
2000	2	4,2 %
2001	1	2,1 %
2002	6	12,5 %
2003	2	4,2 %
2004	1	2,1 %
2005	0	0,0 %
2006	5	10,4 %
2007	3	6,3 %
2008	5	10,4 %
2009	6	12,5 %
2010	6	12,5 %
2011	9	18,8 %
	48	

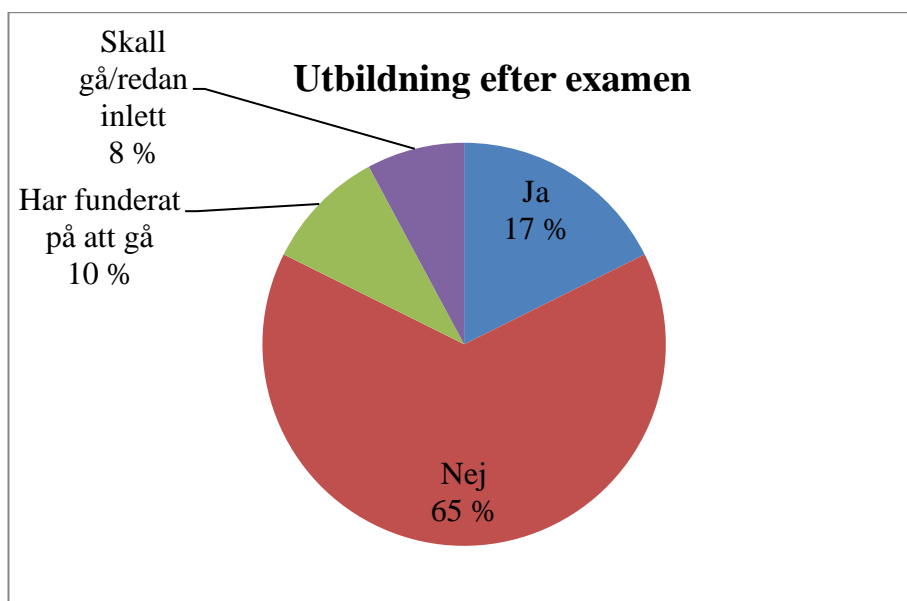
Figur 9. Antal utexaminerade tradenomer per år.

En stor del av tradenomerna hade gått i gymnasium innan de inledde sina tradenomstudier. 56 % eller 32 av respondenterna, har en studentexamen från tidigare och 21 % eller 12 stycken, har gått en merkonom utbildning. 12 % eller 7 stycken har gått en annan yrkesskola, där bland andra Vocana (dagens YA), Vasa Yrkesinstitut och Silveria nämndes. 9 % eller 5 stycken, har gått annan utbildning och 2 % eller 1 person, har en annan yrkeshögskoleexamen.

Figur 10. Tradenomernas tidigare utbildningar.

När jag frågade respondenterna om de gått annan utbildning efter sin tradenom examen eller funderat på att gå ser svaren ut som figur 11 nedan visar.

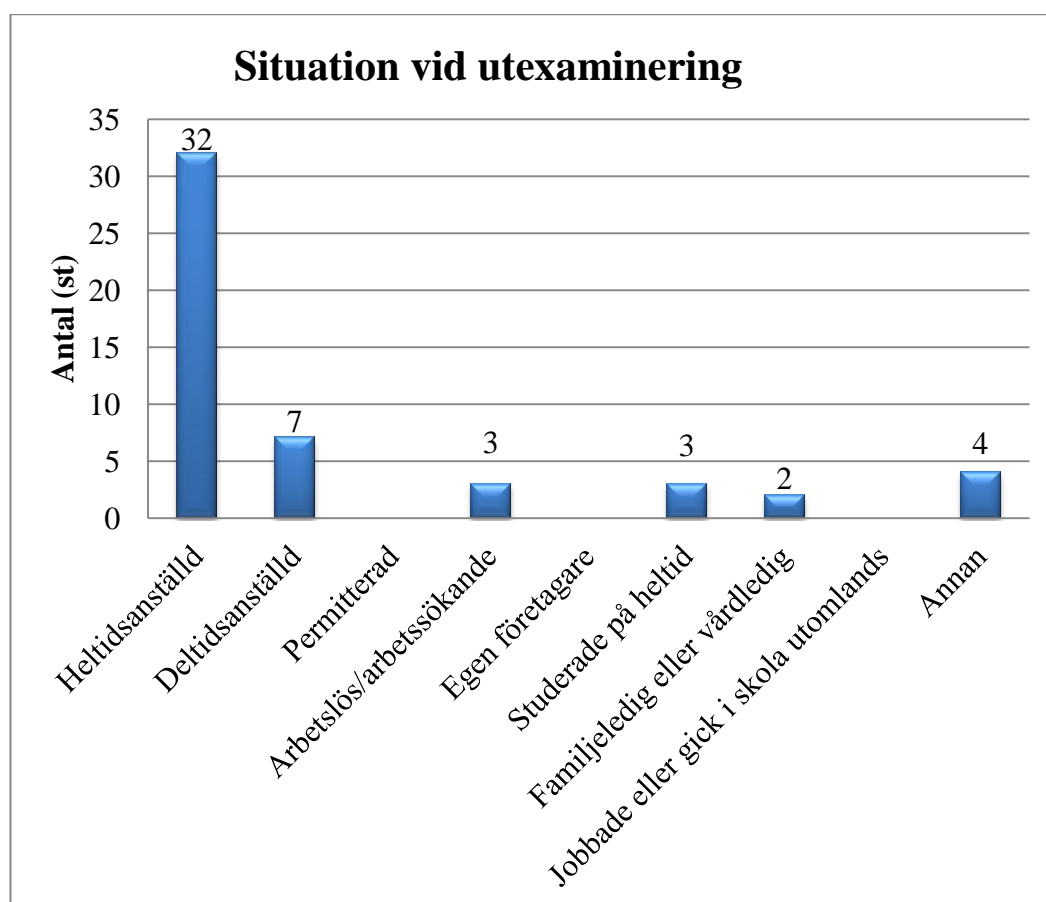

Figur 11. Utbildning efter examen.

Största delen av respondenterna, 65 % eller 33 stycken har inte gått annan utbildning. 17 % har gått annan utbildning och de flesta av dessa har valt Hanken, som ekonomiemagister. 10 % har funderat på att gå annan utbildning och 8 % skall gå eller har redan inlett andra studier.

6.3 Arbetsituation vid utexaminering

Genast efter utexaminering hade 84 % eller 43 av de 51 respondenterna arbete. Enligt figur 12 nedan kan man konstatera att 32 jobbade heltid, 7 deltid, 2 hade jobb som vikarier, 1 var timanställd men jobbade nästan heltid och 1 hade både deltidsjobb och ett kortare heltidsjobb. 3 personer studerade på heltid, 2 var familje- eller vårdlediga och endast 3 var arbetslösa.

Figur 12. Arbetsituationen vid tidpunkten för utexaminering.

6.4 Första jobbet efter tradenomexamen

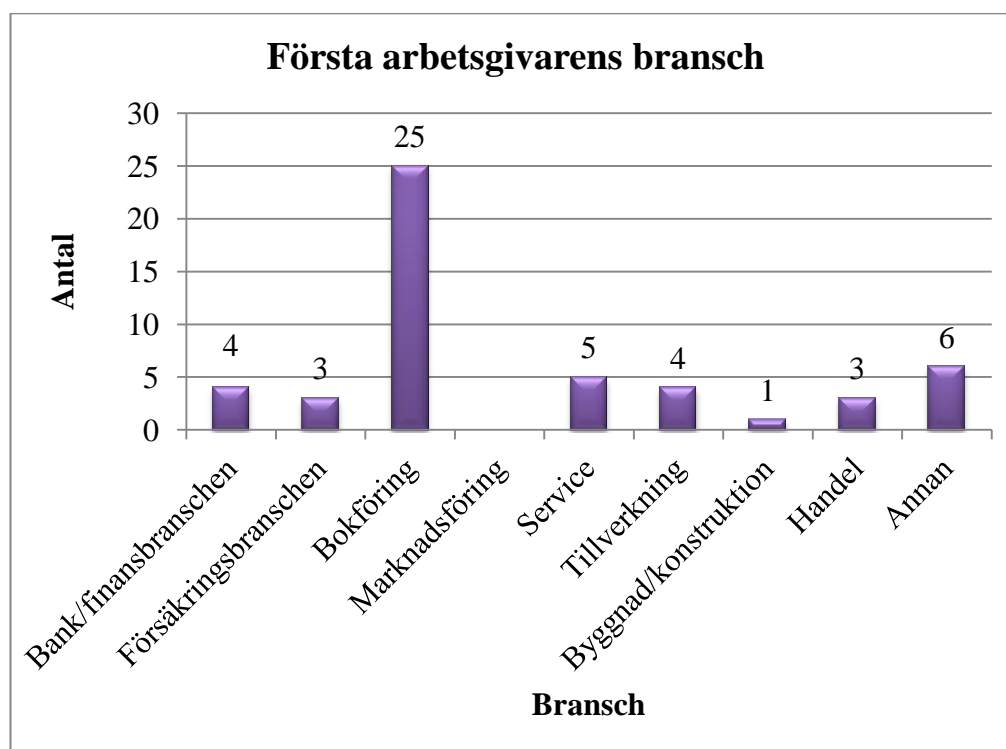
Denna del innehåller några frågor angående respondenternas första jobb efter deras examen; inom vilken bransch de jobbar, vem deras arbetsgivare var, vad deras arbetsuppgifter bestod av, lönemängden, hur och hur snabbt de fick jobbet efter sin examen.

6.4.1 Första huvudsakliga sysselsättning

För samtliga 51 respondenter innebar deras första huvudsakliga sysselsättning efter tradenomexamen ett jobb som anställd vid något företag. Ingen var till en början egen företagare eller anställd i ett familjeföretag.

6.4.2 Bransch

De flesta började sin karriär inom bokföringsbranschen. Andra förekommande branscher är bank/ finansbranschen, försäkringsbranschen, service, tillverkning, handel, byggnad och konstruktion samt annan. Fördelningen bland de 51 respondenterna mellan de olika branscherna kan ses i figur 13 nedan. Till branschen annan har respondenterna svarat följande: Hälsovård 1 st, Produktion 1 st, Data/ IT 3 st och Disponentbyrå 1 st.

Figur 13. Första arbetsgivarens bransch.

6.4.3 Första arbetsplatsen

Jag bad respondenterna svara på frågan, vem deras första arbetsgivare utgjordes av, både till storlek samt namn. I figur 14 nedan finns fördelningen bland litet, medelstort och stort företag. 33 personer jobbade vid ett litet företag med 1 - 50 anställda, 6 personer vid ett medelstort företag med 50 - 100 anställda och 12 vid ett stort företag med fler än 100 anställda.

Litet företag	33
Medelstort företag	6
Stort företag	12

Figur 14. Första arbetsgivarens företags storlek.

Figur 15 visar vid vilka företag respondenterna fick sin första anställning. Längst upp i listan finns de mest förekommande företagen och hur många som fick sin första anställning vid dessa. Populärast första arbetsgivare för Vasa Yrkeshögskolas svenskspråkiga tradenomer har varit Bäck & Vilen med 4 anställda genast efter examen samt Wasa Tilit och Norlic med 3 anställda vardera. Resterande företag som förekommer endast en gång är nämnda i bokstavsordning. 5 personer svarade blankt på frågan.

Bäck & Vilén företagstjänst Ab	4 st
Ab Wasa Tilit Oy	3 st
Norlic	3 st
Aktia Skadeförsäkring	2 st
Nykarleby Bokföringsbyrå	2 st
Vasa Andelsbank	2 st
Wasa Profit Center	2 st
Wärtsilä	2 st
Vörå Bokföringsbyrå	2 st
Ab Datacon Oy, jakobstad	
Ab Datic Oy	
Ab Klåvus Oy	
Aktia Bank	
Bokföringsbyrå Iki-Tili Oy	
Citec Engineering	
Estlander & Rönnlund GmbH	
Malax Bokföringsbyrå	
Närpes Bokföringsbyrå Ab	
Osuuskauppa KPO	
Oy KWH-Pipe Ab	
Oy Närpes Topfood Ab	
Oy Snellman Ab	
Ravera	
Restaurang Bacchus	
SKV Isönnöinti	
Star Soft Finland Oy	
Svenska Österbottens ungdomsförbund rf	
The Switch Drive Systems Oy	
Vasabygdens lokalförsäkring	
Vasa Centralsjukhus	
Winpos	
Visma Proceedo Ab	
Östmans Bokföringsbyrå	

Figur 15. Arbetsgivare/företag vid vilka respondenterna fått sin första anställning.

6.4.4 Arbetsuppgifter

Arbetsuppgifterna hos den första arbetsgivaren såg ut som figur 16 nedan visar. 27 personer sysslade med olika uppgifter inom bokföring och bokslut, 20 hade andra ekonomiförvaltningsuppgifter, 11 arbetade med löneräkning, 8 inom försäljning, 5 inom inköp och 1 hade arbetsuppgifter inom marknadsföring. 14 nämnde andra arbetsuppgifter de hade, vilka var: projektledning, kassafröken, butikschef, programmering, arbetsledare, kundsupport, placeringsexpert på bank, kontorschef, servitris, värdinna, produktionsansvarig och rådgivning. Bland de övriga ekonomiförvaltningsuppgifterna nämndes bland annat fakturering och reskontra. Man kunde välja flera svarsalternativ på denna fråga, varav det totala antalet överstiger 51.

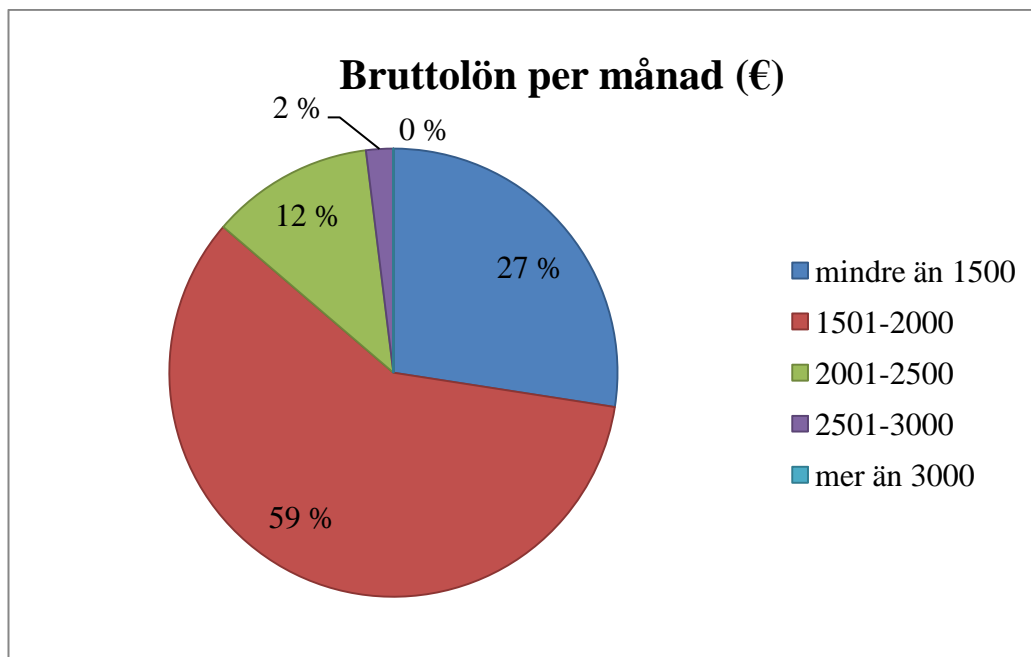
Arbetsuppgifter	Antal
Försäljning	8
Inköp	5
Marknadsföring	1
Bokföring och bokslut	27
Löneräkning	11
Andra ekonomiförvaltningsuppgifter	20
Andra	14

Figur 16. Arbetsuppgifter vid första anställningen.

6.4.5 Lön

Lönen brukar vara en intressant faktor att jämföra, men i detta fall blev det sist och slutligen ganska svårt att jämföra. Enligt figur 17 nedan, där alla 51 respondenter fick välja till vilken grupp de tillhör, dvs. både heltids- och deltidsanställda, blev resultatet att 59 % eller 30 personer tjänade mellan 1501-2000 euro brutto per månad. 27 % eller 14 stycken tjänade mindre än 1500, 12 % eller 6 stycken tjänade mellan 2001-2500 euro och resterande 2 % tjänade mellan 2501-3000 euro per månad.

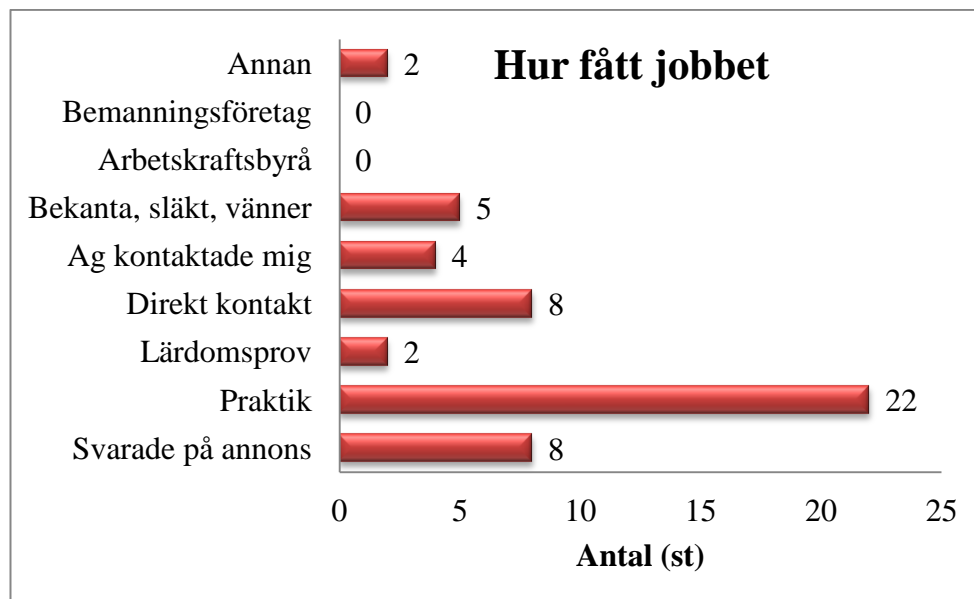

Figur 17. Samtliga respondenternas bruttolön vid sin första arbetsgivare.

6.4.6 Hur och hur snabbt jobbet erhållits

Av respondenterna fick 43 % sitt första jobb till följd av att de utfört sin arbetspraktik på arbetsplatsen. 8 personer, 16 % tog direkt kontakt med arbetsgivaren och fick på detta sätt jobbet och samma mängd, 8 personer, svarade på arbetsgivarens annons. 5 personer fick jobbet via bekanta, släkt eller vänner, 4 fick jobb till följd av att arbetsgivaren kontaktade dem, 2 fick jobb till följd av att de hade arbetsgivaren som uppdragsgivare för sitt lärdomsprov, 1 hade jobbat där som sommarjobbare och 1 hade jobbat hos arbetsgivaren som inhoppare tidigare. Figur 18 nedan visar samma fördelning i tabellform.

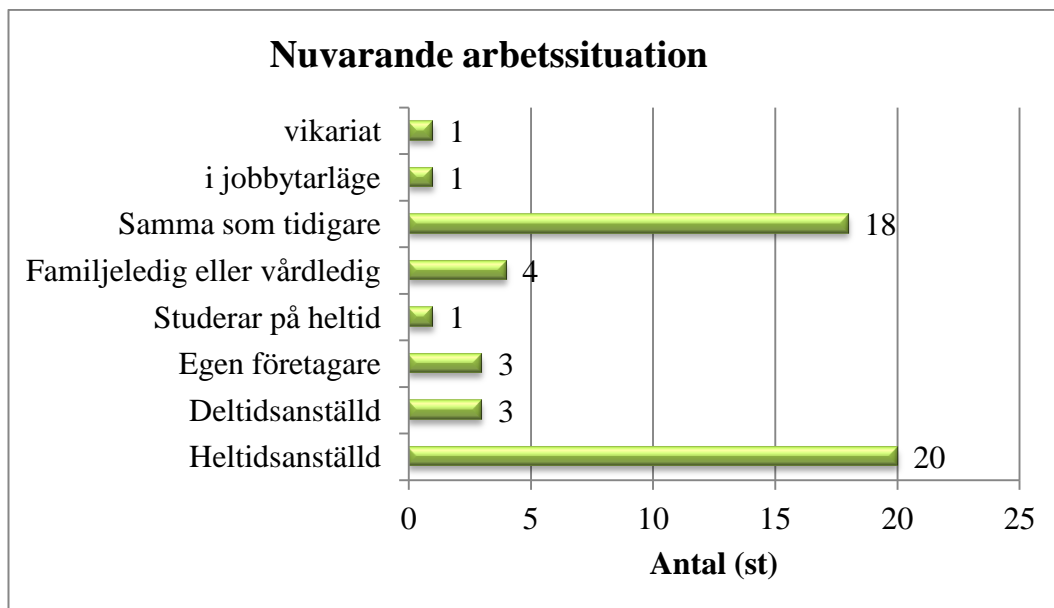

Figur 18. Hur respondenterna fick sitt första jobb.

Att få jobb snabbt efter examen har inte varit något problem för Vasa Yrkehögskolas svenskspråkiga tradenomer. 80 % av respondenterna hade jobb redan vid tidpunkten för utexaminering. För 12 % tog det högst en månad efter utexamineringen att hitta ett jobb och för 4 % tog det 2-5 månader. Endast 4 % hade större bekymmer med att hitta jobb och fick söka i mer än 5 månader.

6.5 Nuvarande arbetssituation

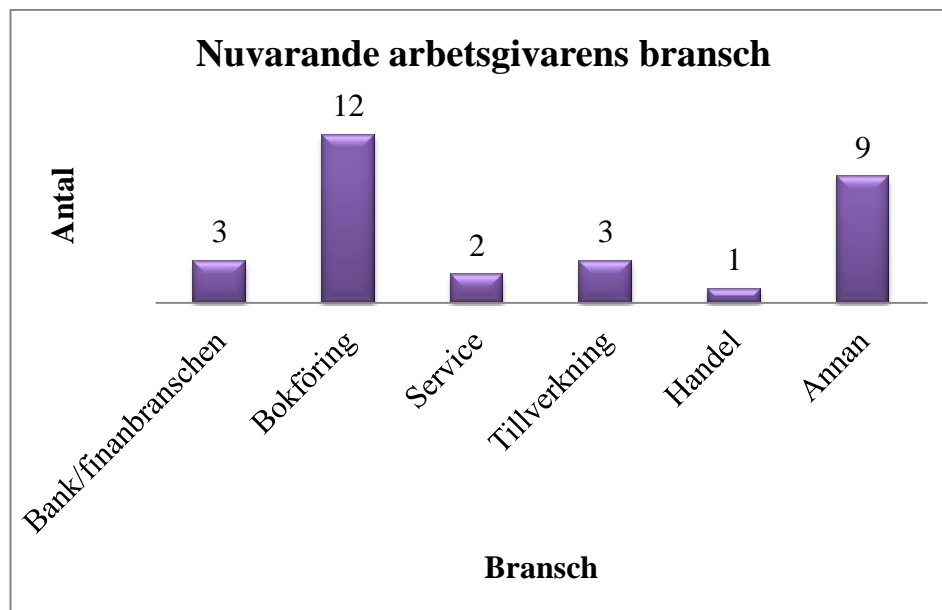
Denna del av lärdomsprovet innehåller liknande frågor som ovanstående, men med utgångspunkten från respondenternas nuvarande arbetssituation. Frågorna som behandlas är: hur arbetssituationen ser ut, inom vilken bransch de jobbar, vem deras arbetsgivare är, vad deras arbetsuppgifter består av, lönemängden och hur de fått sitt nuvarande jobb. 18 personer har fortfarande samma jobb som deras första, 1 studerar på heltid, 1 är familje- eller vårdledig och 1 innehar ett vikariat och kommer därför inte att behandlas i denna del. 30 personer har svarat på denna del av enkäten och av dessa är 20 heltidsanställda, 3 deltidsanställda, 3 jobbar som egen företagare, 3 är familje- eller vårdlediga och 1 person befinner sig i ett jobbbytarläge. I figur 19 nedan presenteras hur respondenternas nuvarande arbetssituation ser ut.

Figur 19. Respondenternas nuvarande arbetsituation.

6.5.1 Bransch

Av de 30 respondenter vars nuvarande arbetsgivare inte är densamma som deras första jobbar 12 inom bokföringsbranschen, 3 inom bank/ finansbranschen, 3 inom tillverkning, 2 inom service, 1 inom handel och 9 inom andra branscher. Bland de andra branscherna nämndes staten/justitieministeriet, IT Branschen, köttbranschen, revision, vård, avfallsservice och kultur. Figur 20 nedan visar fördelningen grafiskt.

Figur 20. Nuvarande arbetsgivarens bransch.

6.5.2 Nuvarande arbetsplats

Respondenternas nuvarande arbetsgivare, både i fråga om storlek och namn frågades också efter i enkäten. I figur 21 nedan finns fördelningen bland litet, medelstort och stort företag. 14 personer jobbar vid ett litet företag med 1 - 50 anställda, 4 personer vid ett medelstort med 50 - 100 anställda och 9 vid ett stort företag med fler än 100 anställda.

Litet företag	14
Medelstort företag	4
Stort företag	9

Figur 21. Nuvarande arbetsgivarens företags storlek.

Figur 22 nedan visar vid vilka företag respondenterna har sin nuvarande anställning. I vänstra spalten finns respondenternas nuvarande arbetsgivare, av de som inte hade samma första arbetsgivare. I högra spalten finns de företag där tradenomena började jobba och även finns kvar ännu idag. Företagen är ordnade i alfabetisk ordning och i den vänstra spalten finns också hur länge respondenterna hittills jobbat vid respektive företag om de nämnt det i enkäten.

Nuvarande arbetsgivare	Anställningen varat	Fortfarande representerade
A Accounting	9 månader. Egen firma	Ab Datic Oy
Aktia Bank	1 år	Aktia skadeförsäkring
Andelsbanken	Sedan nov 2011	Bokföringsbyrå Iki-Tili
Bokföringsbyrå	3 månader	Bäck & Vilen
Bäck & Vilen	4 år	KPO
Cash-In Consulting Ab	1 år	Norlic 3 st
Cash-In Consulting Ab	1 år	Nykarleby Bokföringsbyrå
Certia	3 år	Närpes Bokföringsbyrå
DL Software	1,5 år	Ravera
Ernst & Young	sedan aug 2011	Wasa Tilit 2 st
Itella		Vasabygdens Lokalförsäk- ring
Jobbytarläge		Winpos
Juthbacka kulturcentrum		Visma Proceedo
Kokkolan oikeusaputoimisto		Wärtsilä
Korsholms Kommun	3 år	
Ladyline stenhaga	Över 1 år	
Norlic	4 år	
Norlic	4 år	
P.Rotola-Pukkila Oy	1 år	
Revisionsbyrå H Hägglom		
Ab	Sedan jan 2010	
Snellman	4 år	
Stormossen	2 år	
Toimialakirjanpito	Sedan 2006	
Vasa Andelsbank	6 år	
VCS	vikariat	
Wärtsilä	1 vecka	
Wärtsilä Ship Power		
Österbottens Kött	14 mån	

Figur 22. Nuvarande arbetsgivare.

6.5.3 Arbetsuppgifter

Arbetsuppgifterna hos nuvarande arbetsgivare ser ut som figur 23 nedan visar. 14 personer sysslar med olika uppgifter inom bokföring och bokslut, 10 jobbar med andra ekonomiförvaltningsuppgifter, 7 jobbar inom försäljning, 3 jobbar med löneräkning och 1 inom inköp. 11 nämnde andra arbetsuppgifter de har, vilka är bland andra: vice VD, disponentarbete, kundsupport, revisorsassistent, närvårdaruppgifter, kundbetjäning och dagliga bankärenden, massage, instruktör, förmans-

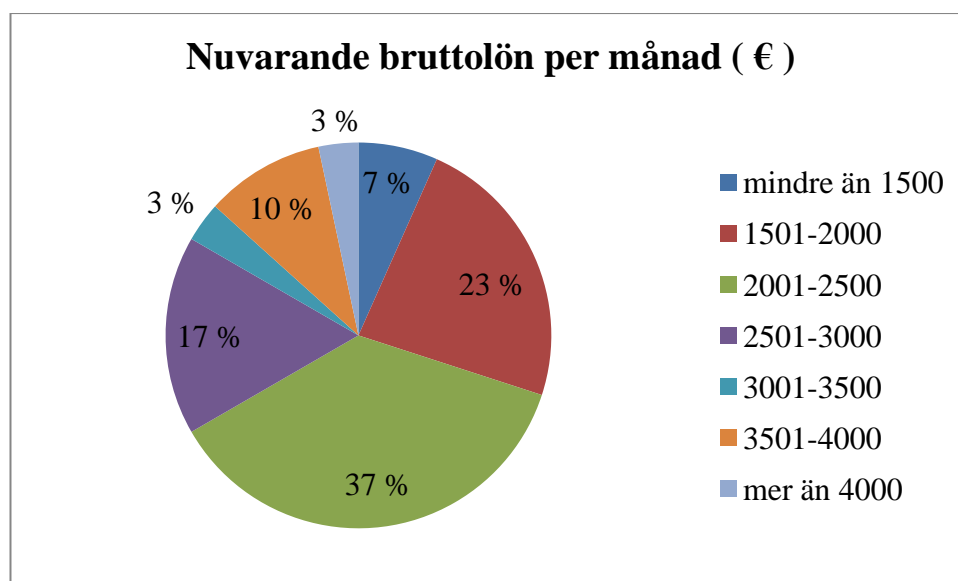
uppgifter, postutdelare och projektsekreterare. Man kunde välja flera svarsalternativ på denna fråga, varav det totala antalet överstiger 30.

Arbetsuppgifter	Antal
Försäljning	7
Inköp	1
Marknadsföring	0
Bokföring och bokslut	14
Löneräkning	3
Andra ekonomiförvaltningsuppgifter	10
Andra	11

Figur 23. Arbetsuppgifter.

6.5.4 Lön

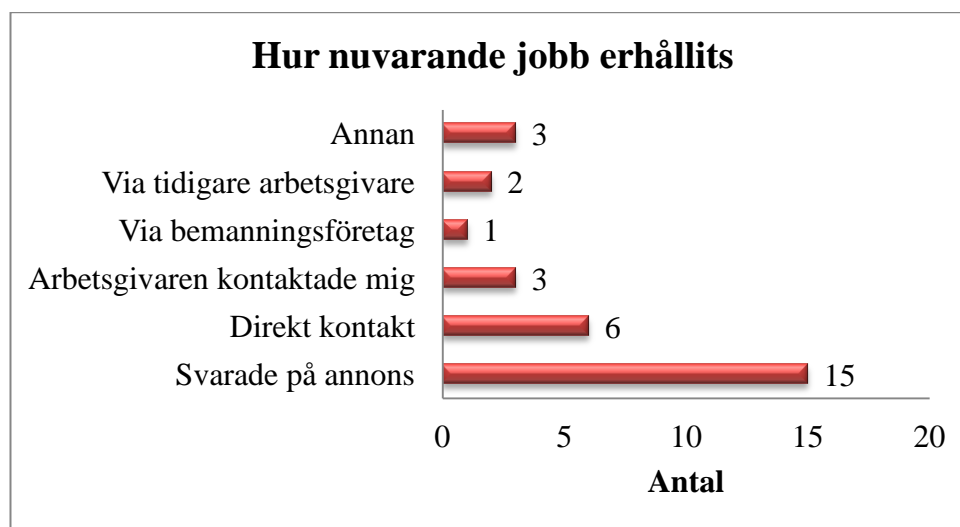
Respondenternas nuvarande löner redovisas i figur 24 nedan. 37 % av de 30 som svarade på följande del av enkäten får mellan 2001 – 2500 euro per månad brutto. 2 personer får mindre än 1500 euro, men det visade sig också att dessa hade deltidsjobb. 7 personer tjänar 1501 – 2000 euro per månad. Bland dessa 7 finns också sådana som studerar vid sidan om och också några deltidsanställda. 17 % tjänar mellan 2501 – 3000 euro per månad, 3 % mellan 3001 – 3500 euro, 10 % 3501 – 4000 euro och 3 % tjänar mer än 4000 euro brutto per månad.

Figur 24. Nuvarande bruttolön per månad i euro, både hel- och deltidsarbete.

6.5.5 Hur nuvarande jobb erhållits

Av respondenterna har 15 stycken, dvs. hälften fått sitt nuvarande jobb genom att svara på arbetsgivarens annons. 6 personer har tagit direkt kontakt med arbetsgivaren, för 3 personer har arbetsgivaren kontaktat dem, 2 har fått jobbet via tidigare arbetsgivare, 1 via bemanningsföretag, 1 är egen företagare och 1 har ett generationsskifte på gång. Figur 25 visar denna fördelning grafiskt.

Figur 25. Hur respondenterna fick sitt nuvarande jobb.

6.6 Arbetslöshet

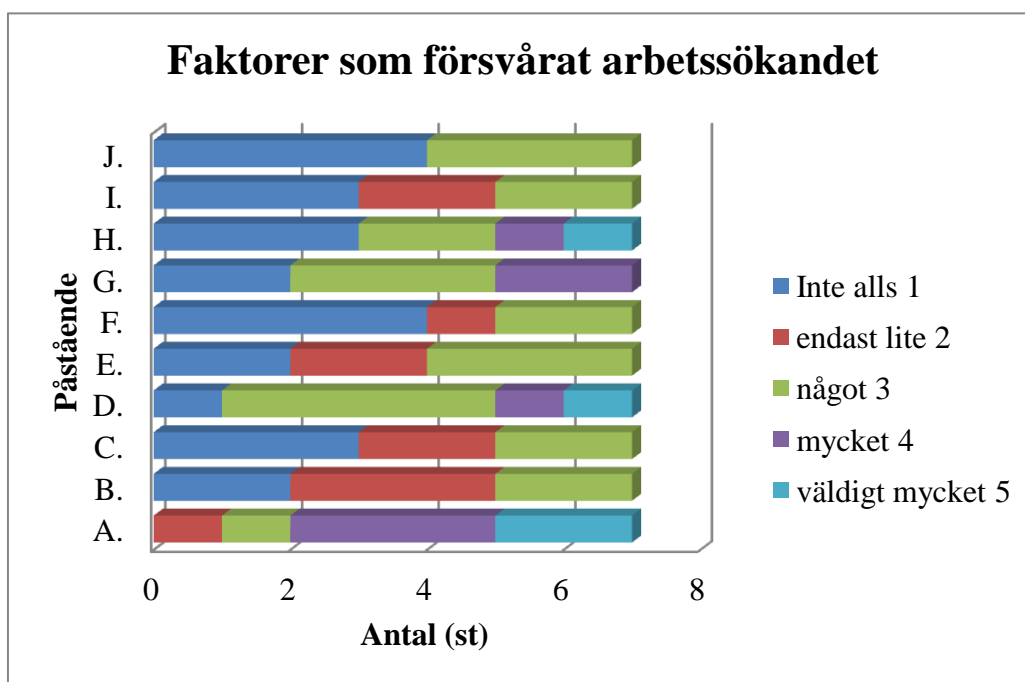
Arbetslösheten bland tradenomerna har varit relativt låg. 86 % har inte alls varit arbetslösa efter sin tradenomexamen. Endast 7 personer eller 14 % har varit arbetslösa i någon mån. Av dessa 7 har 3 varit arbetslösa mindre än 3 månader, 3 har varit arbetslösa 3 – 5 månader och endast en har varit arbetslös i över 1 år.

6.6.1 Problem med att få jobb

För de som svarat att de varit arbetslösa någon tid ställde jag frågan: ”Ifall du haft problem med att få jobb efter din examen, i vilken grad har följande påståenden försvårat ditt arbetssökande?” Nedan följer en förklaring på de olika påståenden som ingick i denna fråga samt vad respondenterna svarat på en skala 1-5. De skulle alltså bedöma till hur stor grad dessa faktorer har försvårat arbetssökandet. I figur 26 nedan finns påståendena A- J samt hur många som svarat vad. Med 1

menas inte alls, 2: endast lite, 3: något, 4: mycket, 5: väldigt mycket. Totalt har 7 personer svarat på denna fråga.

- A. Brist på arbetserfarenhet
- B. Otillräckliga språkkunskaper
- C. Min kompetensnivå/ utbildning
- D. För få kontakter
- E. Ålder eller kön
- F. Tradenomer uppskattas inte av arbetsgivare
- G. Dåligt sysselsättningsläge inom branschen
- H. Dåligt sysselsättningsläge på orten
- I. Familje- eller andra livssituationsrelaterade skäl
- J. Tidpunkten för utexaminering

Figur 26. Faktorer som inverkat på arbetssökande.

Man kan i figuren se att brist på arbetserfarenhet anses vara ett problem. 3 personer har svarat att det försvårat arbetssökandet mycket och 2 personer anser att det försvårat arbetssökandet väldigt mycket. Otillräckliga språkkunskaper och den egna kompetensnivån/ utbildningen är däremot inget eller endast ett litet problem för arbetssökandet. Att för få kontakter är en faktor som försvårat arbetssökandet

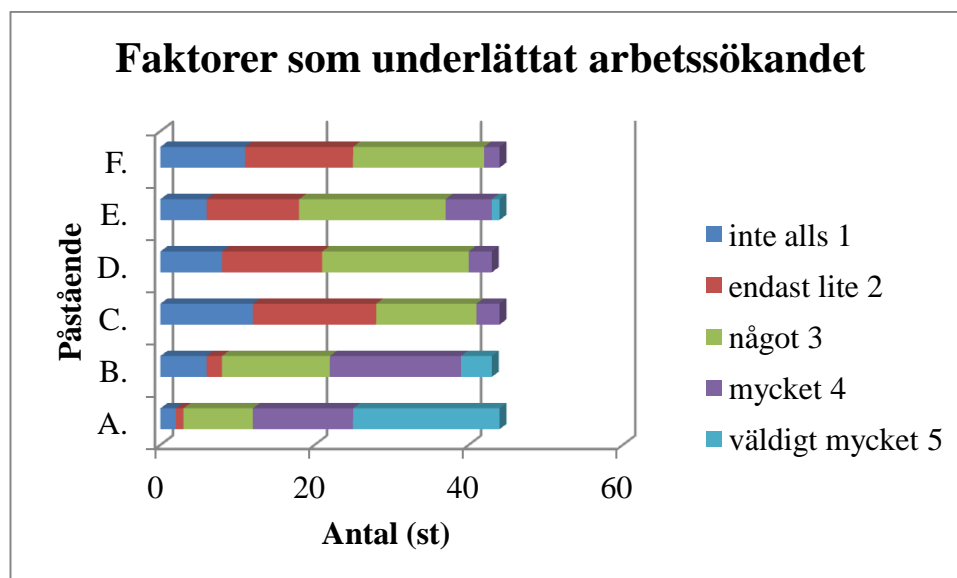

är det ganska delade meningar om. 1 person anser att det inte alls är något hinder, 4 personer anser att det försvårat arbetssökandet något, medan 1 tycker att det försvårat sökandet mycket. Ålder eller kön är man ganska enade om att det inte försvårat arbetssökandet i någon nämnvärd grad och detsamma gäller också att tradenomer inte uppskattas av arbetsgivare. Dåligt sysselsättningsläge inom branschen och på orten har man igen ganska delade tankar kring; lite mindre än hälften anser att det inte alls försvårat arbetssökandet medan mer än hälften anser att det försvårat arbetssökandet något eller mycket. Familje- eller andra livssituationsrelaterade skäl och tidpunkten för utexaminering har heller inte varit några faktorer som direkt försvårat arbetssökandet till någon större del.

6.6.2 Faktorer som underlättat att söka jobb

Olika faktorer som underlättat att söka jobb och få sysselsättning samt till vilken grad dessa underlättat togs också upp i enkäten. Ett antal påståenden gavs där man skulle bedöma, enligt en skala 1-5, till hur stor del faktorerna underlättat att söka jobb. Skalan såg ut på samma vis som i föregående fråga, med 1: inte alls, 2: endast lite, 3: något, 4: mycket, 5: väldigt mycket. Följande faktorer ingår i frågan, som även presenteras med resultat i figur 27 nedan.

- A. Praktik i hemlandet
- B. Internationell erfarenhet, utbyte, jobb eller praktik
- C. Lärdomsprovet
- D. Olika projekt man deltagit i under utbildningen
- E. Andra kurser man läst vid sidan om
- F. Studiehhandledning

Figur 27. Faktorer som underlättat att söka jobb.

Praktik i hemlandet anses ha underlättat att söka jobb och få sysselsättning till största delen mycket eller väldigt mycket. Nästan hälften anser att det underlättat väldigt mycket och nästan en tredjedel anser att det underlättat mycket att söka jobb om man utfört sin praktik i hemlandet. Att ha internationell erfarenhet anses också till största delen ha underlättat arbetssökandet mycket. Angående lärdomsprovet är respondenterna av motsatt åsikt. Många anser inte att det underlättat något eller endast litet i arbetssökandet. Att ha deltagit i olika projekt under utbildningen är det delade meningar om. De flesta anser att det något eller endast litet har underlättat att söka jobb. Överlag har nästan hälften svarat att det underlättat att söka jobb något, medan de övriga svarat att det underlättat endast litet eller inte alls. Andra kurser man läst vid sidan om har ungefär samma resultat som med olika projekt man deltagit i under utbildningen. Slutligen har vi studiehandledning, som inte heller anses ha underlättat arbetssökandet något nämnvärt. 17 anser att det underlättat något, 2 anser att det underlättat mycket och resterande anser att det underlättat väldigt litet eller inte alls.

Totalt svarade 44 av 51 personer på denna fråga, dvs. 86 % av respondenterna. Resterande 7 har svarat blankt.

6.7 Framtiden

Vilka faktorer som är viktigast i ett arbetsförhållande och respondenternas karriärmål under de kommande 5 åren är två frågor som enkäten innehåller vad gäller framtiden.

I figur 28 nedan finns några faktorer som är viktiga i ett arbetsförhållande sorterade enligt den som ansågs vara viktigast till mindre viktiga faktorer. I mittersta spalten i figuren finns antalet respondenter som tycker att respektive faktor är viktig i ett arbetsförhållande och längst till höger hur många procent av de totala respondenterna som anser att respektive faktor är viktig. 1 person hade lämnat frågan tom, varav enbart 50 personer svarat. Man fick alltså i denna fråga välja alla de faktorer som man tycker är viktiga.

Att trivas på arbetsplatsen tycker alla är en viktig faktor. 82 % tycker att det är viktigt att vidareutvecklas. Också lönen och arbetets innehåll är faktorer som anses vara viktiga. Arbetets flexibilitet anser endast 42 % vara viktigt och karriärmöjligheter endast 32 %. De minst viktiga faktorerna av de man kunde välja mellan är arbetsförhållandets förmåner, med endast 14 % och att stifta nya bekantskaper med endast 10 %.

Att trivas på arbetsplatsen	50	100,0 %
Att vidareutvecklas	41	82,0 %
Lönen	34	68,0 %
Arbetets innehåll	33	66,0 %
Stabilt arbete (fast anst.)	31	62,0 %
Arbetets flexibilitet	21	42,0 %
Karriärmöjligheter	16	32,0 %
Arbetsförhållandets förmåner	7	14,0 %
Stifta nya bekantskaper	5	10,0 %

Figur 28. Viktiga faktorer i ett arbetsförhållande.

Vad tradenomernas karriärmål under de kommande 5 åren är kan ses i figur 29 nedan. Svartalternativen är rangordnade enligt de som förekommit mest till de minst förekommande. I denna fråga i enkäten skulle man också kryssa för alla alternativ som passar in på en själv. Strax över hälften eller 51 % av tradenomerna vill avancera till mer krävande arbetsuppgifter och 43 % av respondenterna är

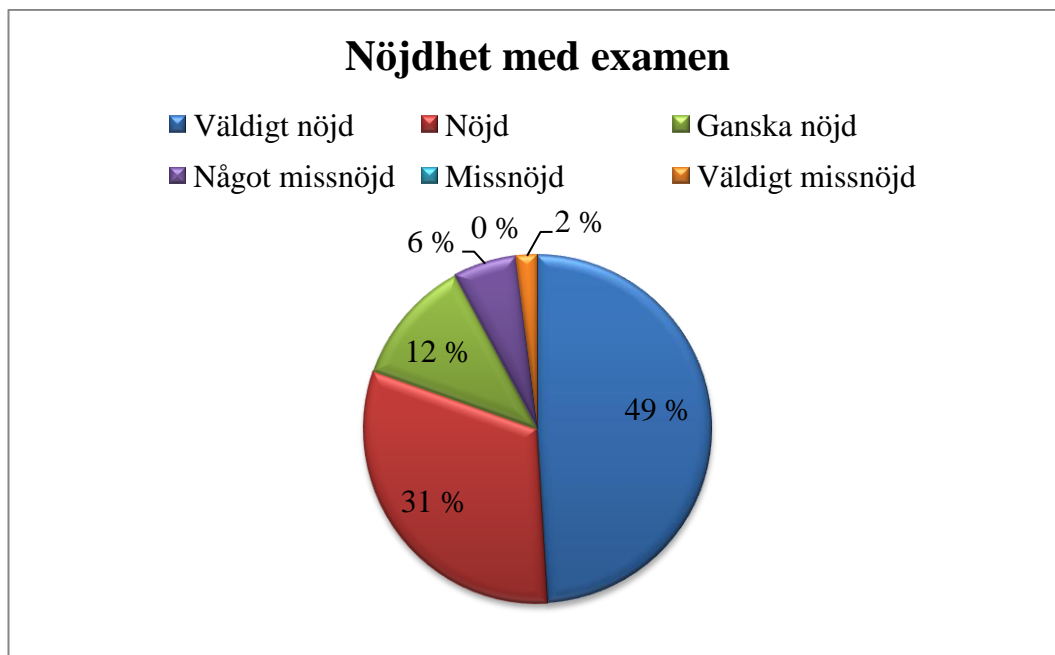
nöjda med nivån och innehållet i arbetet. Andra populära karriärmål är att vara familjeledig/ vårdledig eller att ha annan ledighet och att jobba som expert inom något visst område. Ingen planerar övergå till mindre krävande arbetsuppgifter och endast 2 % planerar jobba utomlands. Under punkten annat i tabellen nämndes att hitta ett nytt jobb när nuvarande kontrakt går ut, eller att fortsätta på samma ställe med fast anställning.

Att kunna avancera till mer krävande arbetsuppgifter	26	51,0 %
Är nöjd med nivån och innehållet i arbetet	22	43,1 %
Familjeledig/ vårdledig eller annan ledighet	13	25,5 %
Att jobba som expert inom något visst område	11	21,6 %
Planerar byta bransch	8	15,7 %
Att vara egenföretagare	4	7,8 %
Vill avancera till ett större företag	3	5,9 %
Att vara chef vid något företag	3	5,9 %
Jobba utomlands	1	2,0 %
Annat...	1	2,0 %
Planerar övergå till mindre krävande arbetsuppgifter	0	0,0 %

Figur 29. Karriärmål under de kommande 5 åren.

6.8 Examen i förhållande till arbetslivet

Hälften av tradenomerna, eller 49 % är väldigt nöjda med den examen de avlagt med tanke på sin sysselsättning. 31 % är nöjda och 12 % är ganska nöjda. Endast 1 person är väldigt missnöjd, ingen är missnöjd och 6 % är något missnöjda. Samma resultat presenteras i figur 30 nedan.

Figur 30. Hur nöjda tradenomerna är med examen med tanke på sin sysselsättning.

Nästan alla, 90 % upplever dessutom att de har haft nytta av sina studier vid Vasa Yrkehögskola i arbetslivet. 6 % eller 3 personer, anser att de inte har haft nytta av studierna och resterande 4 % eller 2 personer, har inte svarat på frågan.

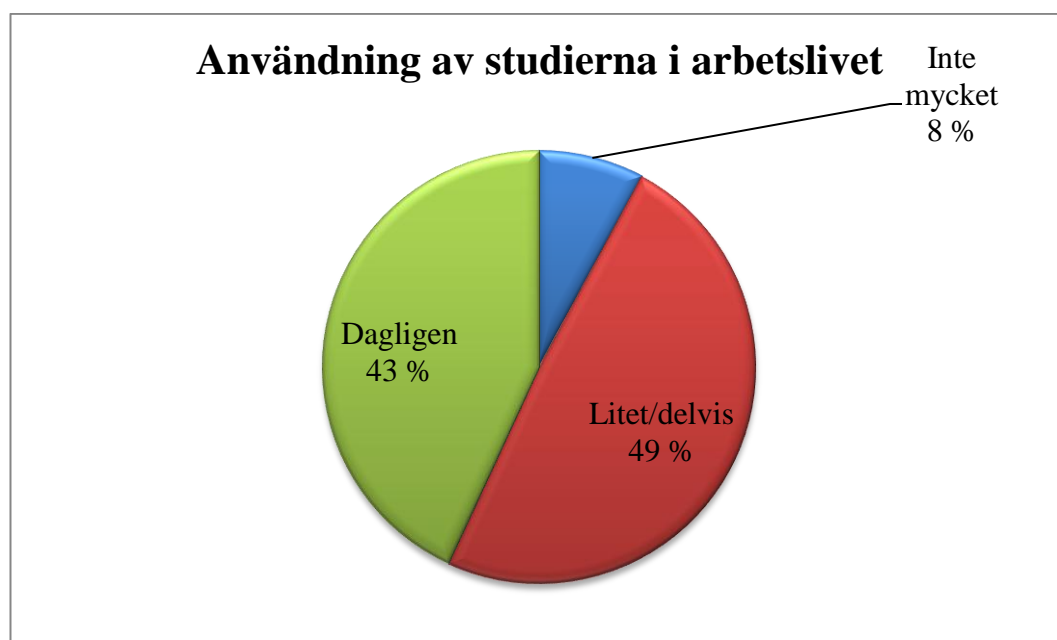
Bland de som svarat att de haft nytta av studierna i arbetslivet har nämnts att de haft nytta även om de jobbar inom en annan bransch. En person har också skrivit att han/hon har haft nytta av studierna men att det kanske skulle vara lättare att förstå det man lär sig om man skulle ha en del praktik mitt i studierna. En annan kommentar av en som menar att han/hon har haft nytta av studierna är att nyttan funnits åtminstone till viss del men att det är under praktiken och i arbetslivet man lär sig det mesta. Han/ hon skriver att ”man gör inte alltid så som man blivit lärd”.

De som svarat att de inte haft nytta av sina studier bad jag specificera varför. En person tycker att merkonomexamen var mycket mera lärrik och att han/ hon inte lärde sig något utöver det vid Vasa Yrkehögskola. En annan har skrivit att han/hon inte haft nytta av studierna pga. det arbete som han/ hon haft men att det indirekt har varit bra att ha tradenomexamen som grund. Den tredje som svarat nej har inte specificerat varför.

De två personerna som inte svarat på frågan har skrivit att det är först nu, efter att ha arbetat något år, som skolan skulle ha gett nytta. Man skulle nu förstå mycket mera av det man lärt sig i skolan. Den andra skrev att ”när man i praktiken gjort vad man lärt i skolan så finns teorin nog i bakhuvudet”.

6.8.1 Användning av studierna i arbetslivet

Figur 31 nedan visar i vilken utsträckning man kunnat använda sig av det man lärt sig vid Vasa Yrkehögskola i arbetslivet. 43 % använder sig av det de lärt sig i skolan dagligen i sitt arbete och 49 % använder studierna litet eller delvis. Endast 8 % har svarat att de inte använder sig av studierna i arbetslivet mycket.

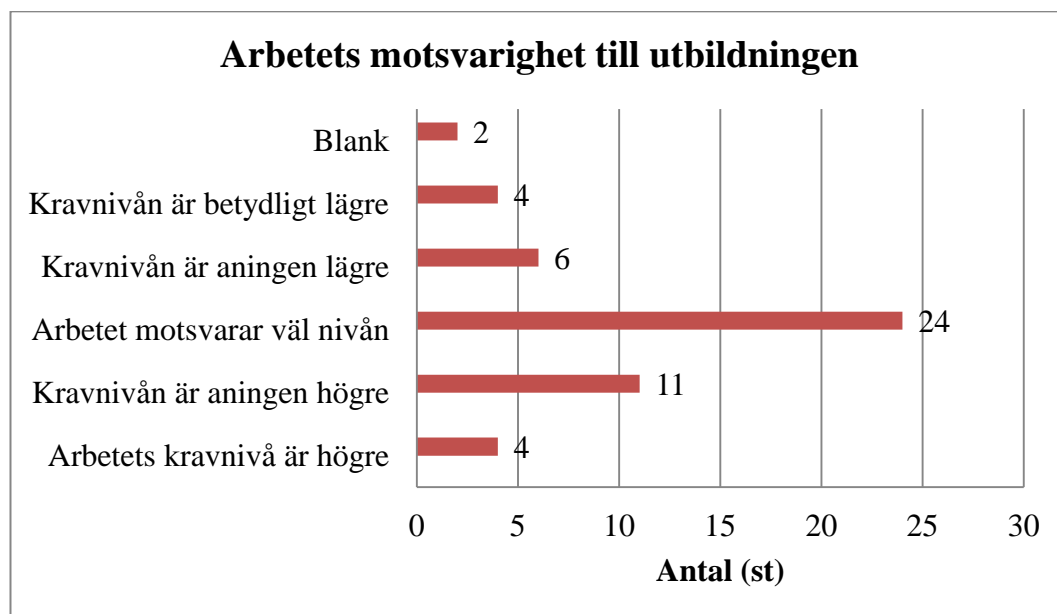

Figur 31. Användningen av studierna i arbetslivet.

6.8.2 Arbetets motsvarighet till utbildningen

Hur väl tradenomernas arbeten motsvarar den yrkesutbildning de har kan ses i figur 32 nedan. 24 personer eller 47 % anser att arbetet väl motsvarar den utbildningsnivå de har. 11 personer eller 22 % anser att arbetets kravnivå är aningen lägre än sin utbildningsnivå och 6 personer eller 12 % anser att arbetets kravnivå är aningen högre än den utbildningsnivå man har. 8 % anser att kravnivån är be-

tydligt högre och 8 % anser att kravnivån är betydligt lägre än utbildningsnivån. 2 personer har inte svarat på frågan.

Figur 32. Arbetets motsvarighet till utbildningsnivån.

Om man anser att sitt nuvarande arbete inte helt motsvarar sin utbildningsnivå, bad jag respondenterna välja vilken orsak som var viktigast när de valde att ta emot arbetet.

De 12 personer som anser att arbetets kravnivå är lägre än utbildningsnivån har alla svarat på frågan. Även de båda som inte svarade på föregående fråga om kravnivå samt 6 av de som tycker att kravnivån är högre har svarat på denna fråga, dvs. totalt 18 personer. 5 personer fortsatte med samma arbete som de hade innan utexaminering, varför kravet på arbetsuppgifterna är lägre än vad en tradenom förväntas klara av. 4 personer menar att arbetsuppgifterna på det arbete de har är intressantare än de uppgifter som ekonomiförvaltningsutbildningen erbjuder. 3 personer har svarat att en annan utbildning som de gått har lett till nuvarande arbete och 2 har svarat att lönen och/ eller arbetsvillkoren var bättre än rekommendationerna för en tradenom. 1 person har svarat att han/ hon inte fått något arbete som motsvarar utbildningsnivån, 1 har svarat att arbetet kräver studier i både ekonomi och juridik, 1 tog emot arbetet eftersom det innebar fast anställning

och 1 person ansåg att det var ett utmanande arbete med chans till vidareutveckling.

6.8.3 Mer studier

Enkätens nästsista fråga lyder: ”Vad tycker/ önskar du att du borde ha läst mer av vid Vasa Yrkeshögskola?” Här har respondenterna varit frikostiga och nämnt väldigt mycket. Bland det som man velat läsa mera av har nämnts bland annat: skatter och skattedeklarationer, beskattningsfrågor, lantbruksbokföring, bokslut, redovisning, intern redovisning, intern kalkylering, revision, juridiskt inriktade kurser, språk, IT-system inom ekonomiförvaltning, objektprogrammering, löneräkning, internationell handel, marknadsföring, finansiering, riskhantering, IFRS och kundbetjäning. Några har också nämnt att man önskat att det funnits mera samarbete mellan olika företag i Vasa och att man skulle få en bättre chans att bekanta sig med fler potentiella arbetsgivare. Många av dessa kurser finns ju att läsa vid skolan, men man kanske inte valde att läsa just dessa då, när man gick i skolan.

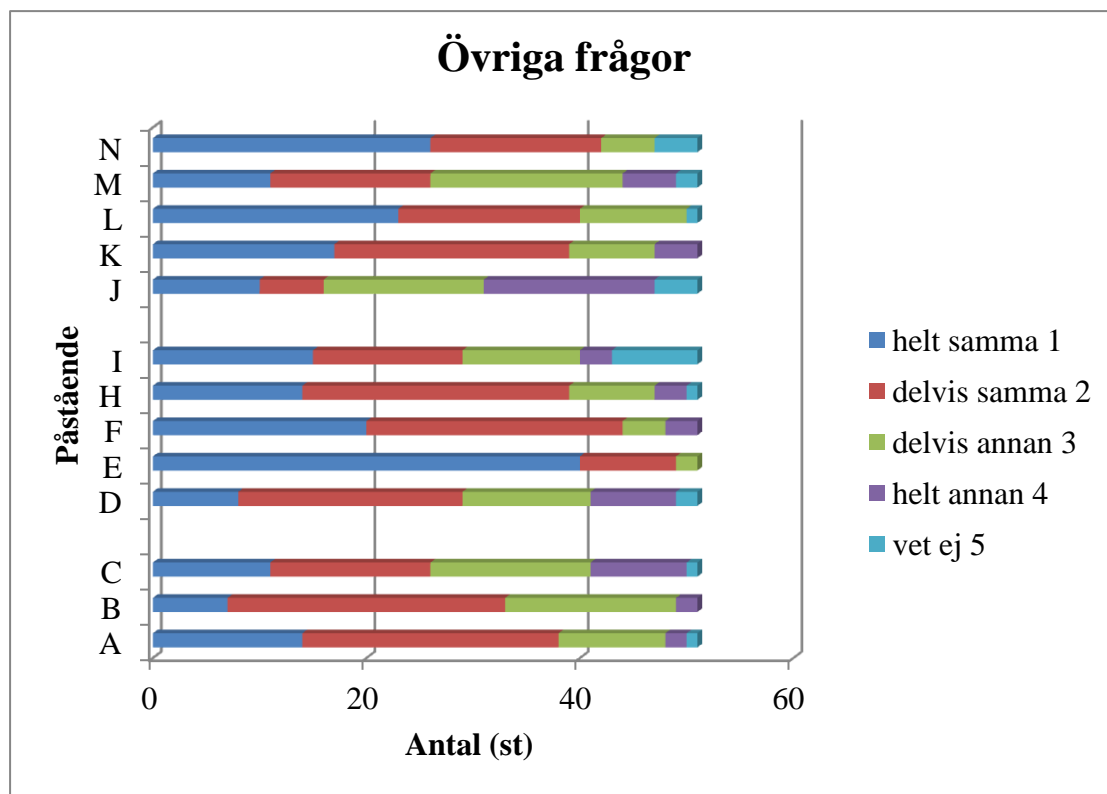
Det enda som nämndes bland vad man borde läst mindre av är allmänna studier.

6.9 Övriga frågor

Enkätens fråga nummer 30 var en avancerad fråga med 14 olika påståenden man ska ta en åsikt om på en skala 1 till 5. Med 1 avses helt av samma åsikt, 2: till en del av samma åsikt, 3: till en del av annan åsikt, 4: helt av annan åsikt och 5: vet ej. Alla har svarat på samtliga punkter och nedan, i figur 33 finns en sammanställning på hur många som varit av vilken åsikt i vardera påstående. Påståendena är:

- A. Tradenomutbildningen uppfyllde mina förväntningar
- B. Tradenomutbildningen var av hög kvalitet
- C. Med examen kan man få arbete utan arbetserfarenhet

- D. Lärarkåren bör förbättra den pedagogiska kompetensen
- E. Jag är nöjd med den inriktning jag valde att läsa
- F. Mina studier har varit en bra grund inför arbetslivets utmaningar
- G. -
- H. Arbetslivet uppfyller de förväntningar jag hade under studierna
- I. Arbetsmarknaden uppskattar det kunnande som yrkeshögskoleexamen medför

- J. Mina arbetsuppgifter kräver en fortsatt utbildning
- K. Mina arbetsuppgifter motsvarar min utbildning
- L. Mina arbetsuppgifter är utmanande
- M. Mina inkomster motsvarar mina arbetsuppgifter
- N. Jag trivs på min arbetsplats

Figur 33. Olika påståenden med antal respondenter av varje åsikt.

De flesta tycker att tradenomexamen har uppfyllt deras förväntningar. 14 personer är helt av samma åsikt, 24 delvis av samma åsikt, 10 delvis av annan åsikt och endast 2 är av helt annan åsikt.

Tradenomutbildningen ser ut att vara av relativt hög kvalitet. 26 personer har svarat delvis av samma åsikt på frågan om utbildningen var av hög kvalitet, 7 har svarat helt av samma åsikt, 16 delvis av annan och endast 2 helt av annan åsikt.

Åsikterna om att man kan få arbete utan arbetserfarenhet med tradenomexamen har varit delade. 11 personer är helt av samma åsikt och 15 är delvis av samma åsikt. Vidare har 15 personer svarat att de är delvis av annan åsikt, 9 är helt av annan åsikt och 1 personer vet inte vad han skall svara.

Att lärarkåren bör förbättra den pedagogiska kompetensen har många svarat att de är av samma åsikt. 21 personer är delvis av samma åsikt, 8 är helt av samma åsikt,

12 är delvis av annan åsikt och endast 8 är av helt annan åsikt. 2 personer har inte svarat på frågan.

Påstående E, dvs. jag är nöjd med den inriktning jag valde att läsa, där 40 personer har svarat helt av samma åsikt har varit den åsikt man varit mest överens om. 9 har varit av delvis samma åsikt, och endast 2 har varit av annan åsikt.

Att studierna har varit en bra grund inför arbetslivets utmaningar har också varit ett tydligt ja. 20 personer är helt av samma åsikt och 24 är delvis av samma åsikt. Endast 4 personer delvis av annan åsikt och 3 är helt av annan åsikt.

Arbetslivet har enligt de flesta, åtminstone till stor del, uppfyllt de förväntningar tradenomerna hade under studierna. 14 personer är helt av samma åsikt och 25 är delvis av samma åsikt. Endast 8 personer är delvis av annan åsikt och 3 personer helt av annan åsikt. 1 personer har svarat att han/hon inte vet.

Det har varit ganska delade meningar om arbetsmarknaden uppskattar det kunskande som yrkeshögskoleexamen medför. 15 personer har varit helt av samma åsikt, 14 delvis av samma, 11 delvis av annan, 3 helt av annan och 8 personer vet inte.

De arbetsuppgifter tradenomerna har på sitt arbete har till största delen inte krävt fortsatt utbildning. 10 menar att de helt och hållet anser att arbetsuppgifterna kräver fortsatt utbildning och 6 anser att de delvis kräver fortsatt utbildning. 15 är delvis av annan åsikt och 16 personer helt av annan åsikt när det gäller att arbetsuppgifterna kräver fortsatt utbildning. 4 personer har inte tagit ställning till detta påstående.

För de flesta personer har arbetsuppgifterna motsvarat tradenombildningen och arbetsuppgifterna har varit utmanande. 17 personer tycker att arbetsuppgifterna helt motsvarar tradenombildning, 22 är delvis av samma åsikt, 8 är delvis av annan åsikt och 4 är helt av annan åsikt. 23 personer är helt av samma åsikt vad gäller att arbetsuppgifterna har varit utmanande, 17 personer är delvis av samma åsikt, 10 är delvis av annan åsikt och 1 person har inte svarat på frågan.

Att inkomsterna motsvarar de arbetsuppgifter man har har det varit delade meningar om. 11 personer tycker att inkomsterna helt motsvarar arbetsuppgifterna, 15 personer är delvis av samma åsikt. 18 personer är delvis av annan åsikt och 5 personer tycker inte alls inkomsterna motsvarar arbetsuppgifterna. 2 personer har inte tagit ställning till detta påstående.

Största delen av tradenomerna håller helt eller åtminstone delvis med om att de trivs på sin arbetsplats. 26 personer är helt av samma åsikt och 16 personer är delvis av samma åsikt. Endast 5 personer är delvis av annan orsak och 4 vet inte.

6.10 Övriga kommentarer

Enkätens sista punkt var övriga kommentarer, där förvånansvärt många skrivit något. Angående själva utbildningen eller Vasa yrkeshögskola har nämnts att tradenombildningen är mycket praktisk, vilket är omtyckt av de företag som anställer tradenomer. Någon tycker att utbildningen var bra men upplägget det sista året var dåligt då man hade få kurser men de krävde närvaroplikt. Angående lärarna menar någon att en del av dem är inkompetenta och inte följer med lagstiftningen som ändrar. Några lärare är också mycket mera insatta och pålästa än andra. En annan skriver också att en del av lärarna inte fick undervisa dem under andra året eftersom deras kompetens inte var tillräcklig. En person tycker också att det borde vara ”obligatoriskt för lärarna att delta i verkliga arbetslivet med jämna mellanrum för att upprätthålla sina kunskaper och veta hur saker fungerar i verkligheten”.

Några ofta förekommande kommentarer riktade till mig eller själva enkäten var bland annat lycka till, bra undersökning och att frågorna var genomtänkta. Några skrev också att de trodde jag skulle få en hög svarsprocent eftersom de själva varit i samma situation med lärdomsprovet. En person skrev också att enkäten inte ger en riktigt rättvisande bild av just dennes situation, men att det såklart är svårt att få den att passa alla. En annan person tyckte att det var svårt att svara på frågorna eftersom hon hade två examina. Hon tyckte det var svårt att veta vilken enkäten syftade på. Andra kommentarer var att man kunnat använda ordet delvis istället för till en del i fråga nummer 30. En person påpekade också en miss i ordval jag gjort, nämligen att fråga 19 skall vara nuvarande och inte första.

7 ANALYS AV RESULTATEN

Enkäten som skickades till 78 personer gav totalt 51 svar, vilket ger en svarsprocent på 65 %. I detta kapitel av lärdomsprovet analyseras de resultat undersökningen som presenterades i kapitel 6 gett. I slutet av detta kapitel kommer jag även att jämföra de resultat jag fått av de svenskspråkiga tradenomerna med de resultat som Kulmala och Rintamäki fått i sin undersökning i lärdomsprovet: ”Vasan Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden taloushallinnon tradenomien työllistyminen” bland de finskspråkiga tradenomerna vid Vasa Yrkeshögskola år 2011. Jag kommer endast att jämföra de resultat som direkt kan anses vara jämförbara, som t.ex. tidigare utbildning, bruttolön, arbetsplats där de anställts och hur man fått sitt arbete.

7.1 Bakgrund

Av respondenterna i undersökningen var 13 män och 38 kvinnor, vilket motsvarar 75 % kvinnor och 25 % män. Enligt tradenomförbundet TRAL:s undersökning från 2010 utgjorde andelen utexaminerade kvinnor 70 % medan männen stod för 30 %. Även Kulmala och Rintamäki fick liknande resultat med 78 % kvinnor och 22 % män. Detta innebär att trenden ser ut att hålla samma tendens. Den totala siffran av utexaminerade ekonomiförvalningstradenomer från Vasa Yrkeshögskola, inklusive de som inte deltagit i min undersökning, under 1999 – 2011 visar att 22 stycken eller 39 % är män och 56 stycken eller 61 % är kvinnor. Även dessa indikerar detsamma även om skillnaderna mellan kön varit aningen jämnare.

Åldersfördelningen har varierat mycket. Detta beror antagligen till stor del på, att respondenterna utexaminerats allt från år 1999 till 2011 och att även vuxenstudier ingår i enkätundersökningen. De flesta respondenter ligger inom kategorin 25 – 30 år. Enligt undersökningen gjord av tradenomförbundet, var medelåldern på de undersökta tradenomerna 32,5 år året 2010. Vad gäller de finskspråkiga utexaminerade tradenomerna, var medelåldern på de undersökta i Kulmala och Rintamäkis undersökning 30,34 år. Att så många av de som deltagit i den här undersökningen ligger i den unga kategorin, beror antagligen på att tradenomutbildningen

vid Vasa Yrkeshögskola är relativt ny (med de första som började studera 1996) och också på att de flesta utexaminerats nyligen.

7.2 Studier vid Vasa Yrkeshögskola

2011 har varit det år då flest svenskspråkiga tradenomer med ekonomiförvaltning som huvudämne utexaminerats från Vasa Yrkeshögskola hittills följt av 2010, 2009 och 2002. Utgående från detta verkar tradenomexamen ha blivit allt populärare under de senaste åren. Ser man på Kulmalas och Rintamäkis undersökning om de finskspråkiga tradenomerna har flest tradenomer där också utexaminerats under de senaste åren. 2010 och 2008 har flest utexaminerade medan 2009 ligger tätt därefter. Att de flesta av respondenterna utexaminerats relativt nyligen kan också vara en bidragande orsak till de resultat som min enkät gett, t.ex. vad gäller lönen, vilken arbetsgivare man har och framtiden.

De flesta tradenomer har också klarat av examen på idealtiden 3-5 år. En del har varit snabbare och en del har krävt mera tid. De som varit snabbare har antagligen haft någonting annat på gång, t.ex. ett jobb som väntar eller en annan utbildning de vill fortsätta med. De som tagit enda upp till 7 år på sig har antagligen haft någon period av moderskapsledighet eller jobbat däremellan. Många tradenomer har i enkäten också visat sig ha jobb redan vid utexamineringen vilket kan ha varit en orsak till fördröjningen att få examen.

En yrkeshögskoleexamen kräver en tidigare utbildning vid en yrkesskola eller ett gymnasium. De flesta av respondenterna, 56 %, har en studentexamen i bakfickan. En stor grupp, 21 %, har även gått merkonombildning innan tradenombildningen. Studentexamen tror jag i många ögon är ett viktigt skede i livet att klara sig igenom, vilket bidrar till att den procentuella andelen som gått gymnasium är så stor. Jag tror bland annat att många i den åldern de slutar högstadiet inte riktigt är säkra på vilken utbildning de vill gå efteråt, och därför väljer man studentexamen. Att en stor grupp gått merkonombildning innan visar också att de som varit intresserade av ekonomi redan efter högstadiet har varit nöjda med sitt val och fortsatt sin utbildning inom företagsekonomi genom att studera till tradenom vid Vasa Yrkeshögskola.

De finskspråkiga tradenomerna som tagit studentexamen innan de inlett sina tradenomstudier är en majoritet. I Kulmalas och Rintamäkis undersökning har 69 % gått i gymnasium och 20 % har gått en yrkesskola. Här är andelen som tagit studentexamen ännu högre vilket bekräftar min åsikt om att den av många anses vara viktig. Däremot är andelen som gått en yrkesskola mindre och till de 20 % hör inte bara merkonomutbildningen utan också andra yrkesskolor.

Långt över hälften av respondenterna i min undersökning har inte valt att fortsätta studera efter tradenomexamen. En tradenomexamen anses av många räcka till och en stor del har antagligen fått ett jobb de är nöjda med som tradenom. Jag tror också att det inte finns så många företag som förutsätter en högre utbildning; man kan bevisligen få en bra anställning som tradenom. De som dock valt att studera vidare tror jag siktar på en högre position i arbetslivet, kanske högre lön och att de är mycket intresserade av ekonomi. Endast 17 % av de svenskspråkiga tradenomerna och 18 % av de finskspråkiga tradenomerna har valt att studera vidare och de flesta av dessa har valt Hanken eller annan motsvarande magisterexamen efter Vasa Yrkeshögskola.

7.3 Arbetsituation vid utexaminering

Vid tidpunkten för utexaminering hade 84 % anställning, antingen på heltid eller på deltid. Även de finskspråkiga tradenomerna i Kulmalas och Rintamäkis undersökning hade en procentuell andel på 71 % som hade en anställning vid tidpunkten för utexaminering eller tidigare och 15 % fick en anställning inom samma år. Dessa resultat är förvånansvärt höga; jag trodde inte att så många skulle ha sysselsättning genast, med tanke på att vi också haft periodvis sämre tider i Finland. Att så många tradenomer får anställning genast efter examen, visar också att det finns ett utbud av sådana arbetsuppgifter som kräver en tradenoms kunskap och färdigheter.

7.4 Första jobbet efter tradenomexamen

Samtliga tradenomers första arbete innebar en anställning hos ett företag. Ingen började som t.ex. egen företagare, vilket jag tycker låter logiskt. Att börja som

anställd ger ett mindre ansvar än att börja som egen företagare samtidigt som man försäkras sig med praktisk erfarenhet. Genom att vara anställd får man också pröva på arbetslivet och se om man trivs, för att senare kunna vidareutvecklas eller satsa på vidareutbildning. Det viktiga är att kunna utvecklas och fortsättningsvis skola sig genom arbetslivet.

32 av 51 personer har anställning inom en bransch, som direkt kan kopplas till företagsekonomi: bokförings-, försäkrings- och bank/finansieringsbranschen. De övriga branscherna som framkom i undersökningen kräver inte tradenomexamen, men jag tror definitivt att det kan vara en fördel att vara utbildad tradenom inom t.ex. tillverkning och handel.

Storleken på ett företag verkar inte ha så stor betydelse. Att arbeta vid ett litet företag innebär kanske att man har mer mångsidiga arbetsuppgifter, medan man kanske är placerad med en viss arbetsuppgift som anställd på ett stort företag. Över hälften av tradenomerna finns vid små företag, vilket är sannolikt eftersom det finns betydligt fler små än stora företag i våra trakter.

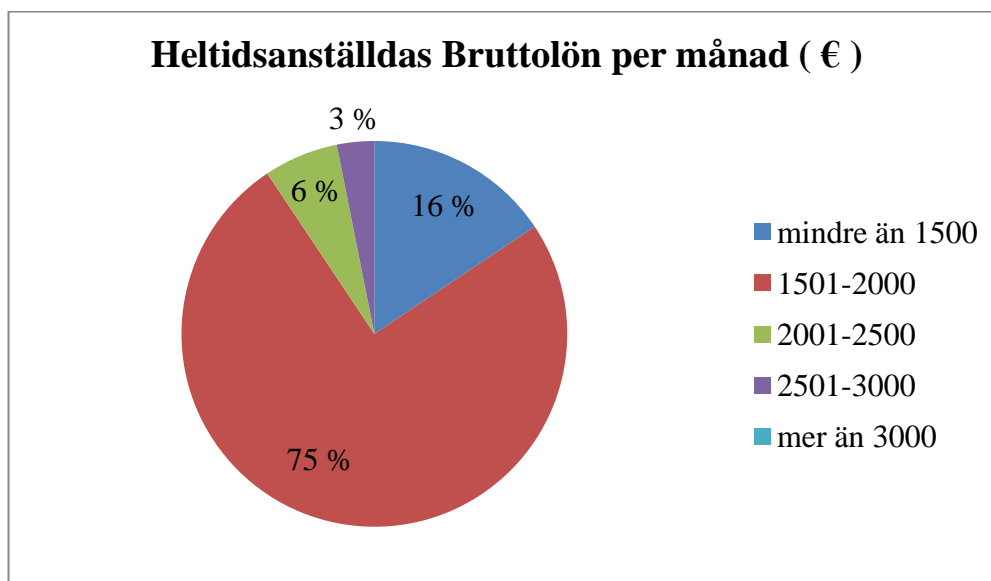
Många företag finns representerade som en tradenoms arbetsplats. I figur 15 i kapitel 6 finns samtliga tradenomers första arbetsplats nämnda. De tre företag där flest fått anställning är Bäck & Vilen företagstjänst Ab, Ab Wasa Tilit Oy och Norlic Ab. Dessa tre är alla bokföringsbyråer som flitigt anställt tradenomer, vilket bevisar att bokföringsbyråer är den populäraste arbetsplatsen för tradenomer. Enkätens resultat visar också att tradenomernas arbetsplatser är väldigt spridda, såväl banker, bokföringsbyråer, stora handelskedjor samt internationella företag finns representerade.

Största delen av tradenomerna hade arbetsuppgifter som fordrar en utbildning inom ekonomiförvaltning. Till dessa hör bland annat bokföring och bokslut, löneräkning och andra ekonomiförvaltningsuppgifter. Övriga är försäljning, inköp, marknadsföring och andra uppgifter som inte nödvändigtvis kräver en tradenomutbildning. Tradenomexamen tror jag också kan vara till fördel, om man har arbetsuppgifter som t.ex. försäljning eller inköp.

Angående tradenomernas bruttolöner per månad i figur 17 i kapitel 6 blev resultatet aningen missvisande, eftersom en del av respondenterna var heltidsanställda och andra deltidsanställda eller innehade vikariat.

I Figur 34 nedan har jag endast tagit med de 32 respondenter som jobbade heltid och gjort en jämförelse bland dessa. Enligt denna modell tillhör hela 75 % gruppen 1501-2000 euro per månad. 16 % tjänade mindre än 1500 euro per månad och 9 % tjänade mer än 2000 euro per månad. Detta låter litet med tanke på att ekonomförbundet rekommenderar att en nytexaminerad ekonomistuderande borde få en bruttolön per månad på 3 000 – 3 400 euro (Finlands Ekonomiförbund - SEFE ry. 2012, <http://www.sefe.fi/portal/sv/arbetsgivare/lonerekommendationer/>). En annan faktor som inverkar här är att män tenderar att ha en högre lön än kvinnor och i min undersökning var andelen kvinnor betydligt fler än männen.

Figur 34. Bruttolön hos respondenter med heltidsanställning.

Praktiken eller tidigare kontakt med arbetsplatsen har varit den mest avgörande orsaken till att en tradenom fått sin anställning. 43 % av tradenomerna i min undersökning har fått arbete till följd av arbetspraktik. I Kulmalas och Rintamäkis undersökning har endast 15 % fått anställning till följd av praktik men 22 % därtill har fått anställning på grund av tidigare kontakt med arbetsplatsen, t.ex. sommarjobb. Detta visar att arbetspraktik, åtminstone vad gäller de svenskspråkiga tradenomerna, är en mycket viktig faktor för att få sin första anställning. Jag trodde inte

att andelen skulle vara så stor, men av vad man hört så har bevisligen många fått anställning på sin praktikplats, t.o.m. ibland också genast efter praktiken.

Att vara tradenom och hitta ett arbete efter examen har visat sig vara ganska enkelt. 80 % hade ett jobb redan när/ innan de blev utexaminerade. 12 % fick anställning inom 1 månad och endast 8 % fick jobba hårdare med att hitta ett arbete. Detta bevisar ännu en gång att tradenomer har stor efterfrågan och attraktiva färdigheter.

7.5 Nuvarande arbetssituation

Hela 18 personer, eller 35 % av respondenterna har samma arbetsgivare som de inledde med som nyutexaminerad tradenom. Av de som utexaminerats 2011 har en person ett vikariat, en studerar på heltid och en är vårdledig. Eftersom de nyligen utexaminerats har deras situation inte hunnit ändra. Av resterande respondenter, som inte har samma jobb som de inledde med, är 20 heltidsanställda, 3 deltidanställda, 3 är familje- eller vårdlediga och 3 har ett eget företag. Totalt sett innebär detta att 38 personer eller 75 % är heltidsanställda. Om man ser på Kulmalas och Rintamäkis resultat angående de finskspråkiga studerandena hade 34 av 45 eller 75 % en heltidsanställning i december 2010. Resultaten som vi båda fått är väldigt jämna och visar att en stor del av tradenomerna får en heltidsanställning.

Vad gäller arbetsgivarens bransch kan man konstatera att de blivit mera spridda. 51 % av respondenterna har numera en anställning som kan kopplas direkt till företagsekonomi. Utgående från frågorna angående första arbetsgivaren kan man konstatera att 61 % befinner sig inom en bransch som kan kopplas direkt till företagsekonomi.

Storleken på de företag där tradenomerna befinner sig vid undersökningens tidpunkt är till stor del små och stora företag. 14 personer finns vid små företag, varav 3 av dessa är de som jobbar som egen företagare. 9 personer har en anställning vid ett ”stort” företag, vilket ger en ungefär lika stor fördelning mellan små och stora företag.

Många företag som anställt nyutexaminerade tradenomer har fortfarande ett fortlöpande arbetsavtal med dem. Även tradenomer som hunnit byta arbetsplats en eller flera gånger har allt mellan 1 vecka till 6 års anställning på sin nuvarande arbetsplats. I figur 22 i kapitel 6 kan man se en tabell med alla arbetsgivare samt hur länge tradenomernas anställning varat på samtliga arbetsplatser.

Kulmala och Rintamäki har i sitt lärdomsprov också frågat respondenterna efter deras arbetsplatser. De största arbetsgivarna för de finskspråkiga tradenomerna är ABB med 5 stycken anställda, Visma Software med 4 stycken och Certia med 3 stycken anställda. I min undersökning är de dominerande arbetsgivarna Norlic, Wasa Tilit och Bäck & Vilen. I detta fall har vi helt olika svar och i min undersökning har varken ABB eller Visma Software blivit representerade. I Kulmalas och Rintamäkis undersökning har å andra sidan varken Norlic, Wasa Tilit eller Bäck & Vilen blivit representerade. Här kan man alltså se tydliga gränser på var en finskspråkig och var en svenskspråkig tradenom anställts. Ett konstaterande är också att de finskspråkiga i huvudsak blivit anställda på finskspråkiga företag medan de svenskspråkiga tradenomerna blivit anställda på svenskspråkiga företag. Att 5 tradenomer med finska som undervisningsspråk i skolan och ingen tradenom med svenska som undervisningsspråk har anställts på ABB tycker jag är överraskande. Banker och olika bokföringsbyråer kan nämnas som arbetsplatser där både finskspråkiga och svenskspråkiga tradenomer anställts.

Arbetsuppgifterna är till stor del av samma fördelning, som vid den första arbetsplatsen, men de företagsekonomiskt krävande uppgifterna har minskat. Fler har t.ex. inköp och försäljning som arbetsuppgifter och även närvårdaruppgifter, massör, instruktör och postutdelare nämns som andra arbetsuppgifter.

Lönemängden är lite svår att analysera eftersom såväl heltids- som deltidsanställningar förekommer. Att konstatera är dock att bruttolönen per månad överlag stigit. Fler tradenomer befinner sig inom högre löneintervaller än tidigare. 16 % har en månadslön på över 3 000 euro. Lönemängden i detta fall beror ju också på hur länge de jobbat. De som jobbat 5 år ligger troligen på en högre månadslön än de som nyligen börjat. En annan faktor man kan tänka på vad gäller nuvarande bruttolön är att en del tradenomer fortfarande är anställda vid den arbetsplats där de

anställdes genast efter utexaminering medan andra kanske redan hunnit byta arbetsplats några gånger. Ännu en faktor att tänka på är att det finns skillnader i lön mellan män och kvinnor; män tenderar att ha högre löner än kvinnor. Att lönen stiger i takt med arbetserfarenhet och hur länge man varit anställd torde ju vara en självklarhet.

I Kulmalas och Rintamäkis undersökning har 49 % en bruttolön per månad som ligger mellan 2 000 – 2 500 euro vid undersökningens tidpunkt, dvs. 2010. 20 % ligger inom intervallet 2 500 – 3 000 euro, 1 % tjänar mindre och 30 % har en bruttolön per månad som är över 3 000 euro. I Detta fall är det också svårt att dra några riktiga slutsatser eftersom de alla jobbat olika lång tid; några kanske bara någon månad medan andra kanske jobbar flera år, och också eftersom en del är heltidsanställda medan andra kanske studerar vid sidan om eller jobbar endast på deltid.

Enligt den undersökning som tradenomförbundet gjort 2010, var medelåldern på de undersökta tradenomerna 32,5 år och de hade i genomsnitt varit i yrkeslivet i 6,6 år. Deras månadslön låg i medeltal omkring 3 120 euro. I stora drag kan man dra den slutsatsen att tradenomerna som utexaminerats från Vasa Yrkeshögskola ligger på ungefär rätt nivå eftersom de i genomsnitt varit färre år i yrkeslivet än den undersökning som tradenomförbundet gjort.

Många tradenomer har fått sitt nuvarande arbete, eller det arbete de hade vid tidpunkten för undersökningen, genom att svara på arbetsgivarens annons. Som första arbetsplats var arbetsplatsen där arbetspraktiken utfördes det mest förekommande alternativet. 30 personer har valt att byta arbetsgivare och här har hälften fått sitt nuvarande jobb genom att svara på annonser. Några har tagit direkt kontakt med arbetsgivaren och andra har blivit kontaktade av arbetsgivaren.

7.6 Arbetslöshet

I Finland finns sammanlagt omkring 35 000 tradenomer. Enligt tradenomförbundets uppgifter har arbetslösheten bland tradenomerna under de senaste åren hållit sig mellan 5-7 %. Enligt min undersökning har 14 % varit arbetslösa i någon mån.

Endast 2 % har varit arbetslösa i mer än ett år. Att endast 14 % någon gång varit arbetslösa tycker jag är ganska bra. Dessutom har 6 % av dessa varit arbetslösa i mindre än 3 månader och 6 % i 3-5 månader.

Fråga nummer 26 angående faktorer som försvårat arbetssökandet var riktad till de som någon gång varit arbetslösa. I min undersökning innebar detta 7 personer. 5 andra personer hade också svarat på denna fråga men dessa svar tog jag inte med eftersom de inte varit arbetslösa. Bland de 7 svar som behandlats ansågs brist på arbetserfarenhet försvåra arbetssökandet mest. Minst inverkan har ålder eller kön samt att tradenomer inte uppskattas av arbetsgivare haft. Ens egen kompetensnivå/ utbildning har heller inte ansetts vara någon större faktor som försvårat arbetssökandet. Jag tycker det är bra att man inte tvivlat på sin utbildning, utan ansett att den varit tillräcklig.

Att ha praktik i hemlandet har ansetts underlätta mest i att söka jobb och få sysselsättning. Att ha någon form av internationell erfarenhet har också underlättat ganska mycket. Lärdomsprovet och studiehandledning är de faktorer som man ansett haft minst inverkan på arbetssökandet. Endast 86 % av respondenterna har svarat på denna fråga. Där tror jag att man kan dra den slutsatsen att de som varit arbetslösa någon tid efter examen inte har svarat på denna fråga.

7.7 Framtiden

Att trivas på arbetsplatsen har varit den klart överlägsna faktorn, som respondenterna ansett vara viktigast i ett arbetsförhållande. Detta håller jag helt klart med om, för ingen vill väl jobba på en arbetsplats där man inte trivs. Att vidareutvecklas har varit den faktor som respondenterna ansett vara näst viktigast. Vidareutvecklas bör man ju om man skall komma vidare i livet och därför tycker också jag att denna faktor är viktig. Om jag skulle skicka ut samma enkät igen skulle jag ha formulerat denna fråga i enkäten annorlunda. Istället för att endast kryssa för de alternativ som man anser vara viktigast skulle jag även bett respondenterna att ordna dem i viktighetsordning.

Tradenomernas karriärmål under de kommande 5 åren ser olika ut. 51 % vill avancera till mer krävande arbetsuppgifter medan 43 % är nöjda med nivån och innehållet i arbetslivet. Att ställa upp krav på en själv och olika mål att uppnå tycker jag är ett bra sätt att kunna avancera. 5 år är dock inte så lång tid om man talar om arbetslivet och därför kanske man inte räknar med att man hinner avancera under de närmaste 5 åren. Speciellt för de som nyligen börjat jobba är de kommande 5 åren inte en lång tid framöver och man är kanske för tillfället nöjd med det man har just då. Om jag omformulerat frågan i enkäten till kommande 10 år tror jag att svaren sett annorlunda ut. Bland annat den procentuella andelen som vill avancera till mer krävande arbetsuppgifter skulle bli större. Själv tycker jag också att 5 år låter som en kort tid framöver och, eftersom jag nyligen börjat jobba, har jag inte så stora krav på de kommande 5 åren. Det är klart man vill avancera, men kanske inte för mycket i taget till en början.

Kulmala och Rintamäki har i sitt lärdomsprov tagit reda på hur stor andel av respondenterna som vill grunda ett eget företag. 27 % av respondenterna är intresserade av att grunda eget företag, 53 % är inte intresserade och resterande 20 % vet ej. I min undersökning är 8 % intresserade av att grunda ett eget företag inom de kommande 5 åren. Jag ställde dock inte en skild fråga angående att starta eget utan svarsalternativet ingick endast i frågan om karriärmålen inom de kommande 5 åren. Här kan också konstateras att 5 år är en kort tid med tanke på arbetslivet och därför är så få intresserade av att starta eget.

7.8 Examen i förhållande till arbetslivet

Hela 80 % av respondenterna i min undersökning har varit nöjda eller väldigt nöjda med den tradenomexamen de avlagt. Därutöver är 12 % ganska nöjda, vilket innebär att endast 8 % är missnöjda. Att få alla nöjda tror jag inte lyckas. En del kanske har haft större förväntningar på tradenomutbildningen och därför blivit missnöjda. En enstaka person kan ju heller inte vara nöjd med allting. Som ungdom är man kanske inte heller säker på vad man vill göra i framtiden och väljer därför bara en utbildning som låter intressant eller verkar nyttig.

Kulmala och Rintamäki ställde också samma fråga i sin undersökning. 63 % visade sig vara väldigt nöjda eller ganska nöjda, 28 % var nöjda och endast 9 % var missnöjda. Här kan man dra desamma slutsatserna, dvs. att man inte kan få alla nöjda och att någon kanske haft för höga förväntningar.

90 % av de tradenomer som studerat ekonomiförvaltning på svenska upplever att de haft nytta av sina studier på ett eller annat sätt. Här framkom bland annat att man haft nytta av studierna även om man jobbat inom en annan bransch och att man till följd av studierna kunnat lära sig mera och gå djupare in på saker och ting i arbetslivet. Praktiken kan man även här konstatera är en bra tillgång man har vid Vasa Yrkeshögskola.

43 % använder någonting av det de lärt sig vid Vasa Yrkeshögskola dagligen i arbetslivet och 49 % använder studierna litet eller delvis. Att använda sig av det man lärt sig i skolan behöver inte betyda att man bokför eller räknar löner utan det kan också ha att göra med beskattning, marknadsföring eller varför inte juridik? Jag, som jobbar på en bokföringsbyrå, tycker att jag har bra nytta av studierna. Jag använder mig inte nödvändigtvis av någonting nytt varje dag men åtminstone någonting, som jag till en början lärde mig i skolan och kanske därefter har utvecklat och lärt mig vidare om. Åtminstone inom bokföringsvärlden kunde jag nästan säga att alla använder någonting av det de lärt sig inom tradenomutbildningen dagligen, t.ex. momsberäkning, avskrivningar, periodiseringar eller bara själva principen hur man matar in bokföringen på dator och hur man väljer bokföringskonton.

Det arbete respondenterna har motsvarar väl en tradenoms utbildningsnivå, tycker 47 % av respondenterna. 19 % anser att arbetets kravnivå är lägre än utbildningsnivån och 29 % anser att arbetets kravnivå är högre än utbildningsnivån. De 19 % som anser att arbetets kravnivå är lägre än utbildningsnivån låter enligt mig som om de har ett arbete som inte kräver en tradenomutbildning och att de har för lätta arbetsuppgifter. Att å andra sidan ha ett arbete som har en kravnivå som är högre än utbildningsnivån tycker jag låter mera vettigt. I detta fall har man lite mer att kämpa för och antagligen lär man sig hela tiden eller åtminstone med jämna mellanrum någonting nytt.

När jag frågade respondenterna vad de tycker eller önskar att de borde läst mera av vid Vasa Yrkeshögskola blev resultatet en hel lång lista men sammanfattningsvis innehöll den allt man till grunderna behandlat i skolan. Inom en tradenomutbildning på 210 studiepoäng kan man ju inte lära sig allt och därför finns antagligen alltid någonting man tycker att man inte lärt sig tillräckligt. Att konstatera angående resultaten som framkom i denna fråga är dock att varje person endast skrivit 1-2 saker, vilket betyder att alla inte vill läsa mera av allt. Att ha en eller två saker man inte tycker man läst tillräckligt av, eller kanske känner att man inte kan lika bra som de andra är helt acceptabelt tycker jag. Förslagsvis tycker jag dock, för att uppfylla fler önskemål, att man kunde göra valbarheten av kurser vid Vasa Yrkeshögskola större. Som det ser ut nu är man ganska bunden till de kurser man läser. Om man istället får välja kurserna lite friare kan man välja det som intresserar en mest eller det man personligen tycker passar bäst in på utbildningen.

7.9 Övriga frågor

Den mest omfattande frågan i mitt lärdomsprov är fråga 30, där jag ställt upp ett antal påståenden man skall ta ställning till. Man skulle ställa sig av samma eller annan åsikt.

Angående påståendet om att studierna har varit en bra grund inför arbetslivets utmaningar har 20 personer svarat att de är helt av samma åsikt och 24 delvis av samma åsikt. I Kulmalas och Rintamäkis undersökning har endast 9 % instämt helt, 40 % har instämt delvis och 31 % har instämt. I min undersökning har med andra ord 86 % av respondenterna svarat att de är av samma åsikt medan 80 % varit av samma åsikt bland de finskspråkiga tradenomstuderandena. Att konstatera här är att resultaten har varit jämna. De flesta studerande har som tidigare konstaterats varit nöjda med sin utbildning och har även ansett att det varit en bra grund inför arbetslivet.

En stor del av respondenterna har också varit mycket nöjda med den inriktning de valt att läsa. I min undersökning har hela 40 personer varit helt av samma åsikt, 9 har varit till en del av samma åsikt och endast 2 har varit till en del av annan åsikt. I Kulmalas och Rintamäkis undersökning har också väldigt liknande svar presen-

terats. 24 har helt instämt på frågan, 13 kunde delvis instämma, 5 instämmer och endast 3 har varit av annan åsikt. Med tanke på att jag hade 51 respondenter och Kulmala och Rintamäki hade 45 blir de procentuella andelarna 96 % som instämmer i min undersökning och 93 % i Kulmala och Rintamäkis undersökning. Ännu en gång bekräftas att resultaten är lika och att de flesta har varit nöjda med Vasa Yrkeshögskola.

Det har varit delade meningar bland respondenterna angående påståendet om att lärarkåren bör förbättra den pedagogiska kompetensen. De flesta tror jag dock är överens om att det finns en del lärare som behöver förbättringar medan andra kanske inte alls behöver förbättringar. De resultat min undersökning gett visar också liknande resultat. Totalt 29 personer har varit av samma åsikt, 20 har varit av annan åsikt och 2 vet inte. I Kulmalas och Rintamäkis undersökning har 29 personer varit av samma åsikt och 16 har varit av annan åsikt. I båda fallen visar det sig att en större andel av respondenterna anser att lärarkåren bör förbättra sin kompetens. Precis som en av respondenterna konstaterade, anser jag också att det vore bra för lärarna att få uppleva och prova på arbetslivet nu och då och få uppleva hur det är att jobba med arbetsuppgifter som berör det de lär ut. Det praktiska är inte alltid som det teoretiska. Jag tycker själv också att en hel del av lärarkåren faktiskt försöker och är insatt i det de lär ut, medan andra kanske skulle ha bra nytta av att syssla med någonting annat eller åtminstone se saker ur en mera praktisk synvinkel.

7.10 Övriga slutsatser

Många respondenter har gett förslag på vad de önskar att de läst mera av vid Vasa Yrkeshögskola. I figur 4 i lärdomsprovet presenteras inriktningsalternativet för ekonomiförvaltning och alla kurser som där ingår för de studerande som inledde sina studier 2008 och i figur 5 finns samma inriktningsalternativ för de som inledde sina studier 2011. Om man ser på dessa båda figurerna och jämför dem märker man att många kurser har ändrats. Bland andra adb-tillämpningar inom ekonomiförvaltning, företagets analysering och lönebokföring har blivit mera omfattande kurser. Många respondenter har önskat att de läst mera löneräkning, IT-studier, ekonomiförvaltningsprocesser och IFRS, vilket numera finns möjligheter till.

Lantbruksbokföring, objektprogrammering, mera praktiska bokföringskurser och att samarbeta med företag i Vasa är några saker som önskats av respondenterna men som kanske inte direkt finns i undervisningsplanen. Språk har också önskats, men där finns det ganska många möjligheter bland fritt valbara studier eller också som virtuella studier.

I Kulmalas och Rintamäkis undersökning kom det fram att respondenterna ansåg att de hade brist på språkkunskaper. Även i min undersökning kom det i de öppna frågorna fram, att man ville läsa mera språk i skolan. Detta kommer som det ser ut nu inte längre vara en tillgång, eftersom det är stor chans att den svenskspråkiga tradenomutbildningen kommer att dras in vid Vasa Yrkeshögskola. I detta fall kommer man bli tvungen att välja mellan att studera på svenska eller på finska. Undervisningsministeriet har nog gett förslag om att man kommer att ha samarbeten mellan de skolor som kommer att erbjuda utbildningen på finska och svenska men hur detta kommer att fungera i praktiken är jag osäker på. Jag tror inte att många är villiga att t.ex. gå en del kurser i en annan skola eller dylikt. Att ha samarbete och utbyten inom lärarkåren tror jag dock är lättare.

I den sista frågan i enkäten fick jag många positiva kommentarer men också några förbättringsförslag. Ordvalet i fråga 19 hade blivit fel; frågan hade formulerats som fråga 11 med första arbetsgivare istället för nuvarande. Detta kan ha påverkat de svar jag fått men jag tror nog ändå att de flesta förstått att jag menade nuvarande eftersom hela kategorin E med de närliggande frågorna handlade om nuvarande arbetssituation.

I fråga 28, som handlade om faktorer som anses vara viktiga i ett arbetsförhållande, fick jag ett förslag om att man kunde haft en skala och bett respondenterna rangordna alternativen enligt viktigast till minst viktiga. Jag tror nog också att det gett lite mer rättvisande svar men det skulle bli svårare att analysera svaren. På det sätt jag nu hade ställt frågan, med att de skulle välja så många de ville, kunde jag själv rangordna svaren enligt alla respondenters svar.

En person hade också kommenterat att enkäten var för hennes del svår att svara på eftersom hon hade två examina. Hon visste inte alltid vilken examen jag syftade

på i vissa frågor. Tanken var nog att enkäten skulle gälla tradenomexamen vilket stod i följebrevet, men kanske var det någonting som hon missat.

Ett annat förslag som kom upp i den sista frågan i enkäten var att man kunnat fråga om anställningarnas längd och karriär; om man har ett fast eller tidsbundet arbete. Precis som respondenten kommenterade tror jag, att det kan vara svårt att få fast arbete direkt efter examen. Dessa frågor skulle nog varit intressanta att ha med men allt får inte plats, så jag försökte välja enkätens frågor enligt de jag tyckte var viktigast och kunde ge intressantast svar.

8 AVSLUTNING

Syftet med arbetet var att få så mycket information som möjligt om de ekonomiförvaltningsstuderande tradenomernas arbetssituation, arbetsuppgifter och hur de förhållit sig till tradenomutbildningen. På basen av undersökningens resultat kan man konstatera, att de utexaminerade tradenomerna som studerat ekonomiförvaltning på svenska vid Vasa Yrkeshögskola har placerat sig bra i arbetslivet. Samtliga tradenomer fick sin första huvudsakliga sysselsättning som anställd vid ett företag och har fått jobba med arbetsuppgifter som baserar sig på den utbildning de har.

Praktiken har varit en bra grund inför arbetslivet och många har även fått anställning på sin praktikplats efter examen.

Undersökningen visar att tradenomerna kanske inte tjänar lika mycket som det påstås men många av respondenterna är ännu i ett tidigt skede av arbetslivet och att ta fasta på är att lönen växer med åren. De respondenter som hunnit vara en längre tid i arbetslivet har också bra avancerat bland företag och innehar arbetsuppgifter som de trivs med.

Arbetslösheten bland tradenomerna har varit relativt låg och att ha arbetspraktik i hemlandet och internationell erfarenhet har ansetts underlätta mest när det kommer till arbetssökande.

Även om innehållet och kvaliteten på tradenomutbildningen har varit bra har man också önskat en del förändringar. Respondenterna har önskat att man skulle ha mindre allmänna studier och mer inriktade studier samt att man kunde få välja mera fritt vilka ämnen och kurser man vill studera. Utbildningen har varit en bra grund inför arbetslivet, men det är först i arbetslivet man lär sig det praktiska.

Eftersom svarsprocenten är relativt hög anser jag att undersökningens resultat ger en rättvisande bild av tradenomernas situation som kan användas för framtida tradenomer och för skolan. Resultaten behandlar dock endast en liten del av skolan, så man kan nödvändigtvis inte jämföra dem på en nationell nivå.

8.1 Reliabilitet

Reliabilitet innebär att en mätning eller undersökning skall vara stabil och ge pålitliga svar. Ett bra tankesätt är att man skall kunna göra en identisk undersökning upprepade gånger med liknande metoder och komma till samma resultat alla gånger. En undersökning som är reliabel innehåller inga ”slumpmässiga fel”. (Christensen m.fl. 2010: 290, 307)

Jag har försökt få en så hög reliabilitet som möjligt genom att använda mig av källor som jag anser vara pålitliga. Enkätens frågor har formulerats så att de inte skall missuppfattas. Jag anser att jag har en hög reliabilitet med tanke på att jag skickade enkäten till 71 personer och fick 51 svar. Det har också visat sig att resultaten i undersökningen har varit likvärdiga med tidigare resultat som fåtts i liknande undersökningar, vilket bekräftar reliabiliteten. En stor del av respondenterna har dock examinerats nyligen vilket kan ha påverkat resultaten och bör tas i beaktande vad gäller resultatens reliabilitet.

8.2 Validitet

Med validitet menas att man i undersökningen har mätt det man ämnat mäta. Validitet handlar om ”trovärdighet” och ”generaliserbarhet”, dvs. hur de resultat man fått i en undersökning stämmer överens med verkligheten. Det handlar om att kunna förstå frågor och svar lika. (Christensen m.fl. 2010: 290, 308)

I min undersökning anser jag att jag fått fram resultat som jag ämnat undersöka. Resultaten stämmer också överens med mitt syfte, hur tradenomerna har placerat sig i arbetslivet och hur nöjda de varit med tradenomutbildningen. I en enkät är det dock inte alltid så lätt att veta att man förstår frågornas svar på samma sätt som respondenterna menat svara.

8.3 Förslag till vidare forskning

Som förslag till vidare forskning anser jag att det skulle vara intressant att göra en liknande undersökning om cirka 10 år igen för att se om tradenomerna avancerat vidare och hur deras situation ser ut då samt hur nya tradenomers situation ser ut. Har tradenomernas situationer blivit annorlunda om 10 år?

KÄLLFÖRTECKNING

Skriftliga källor

Christensen Lars, Engdahl Nina, Gräas Carin och Haglund Lars 2010. Marknadsundersökning – en handbok. 3 upplagan. Lund. Studentlitteratur.

Företagsekonomins frågor 2010. Brunsson Nils (Red.) Första upplagan. Stockholm. SNS Förlag.

Nyberg, Rainer 2000. Skriv vetenskapliga uppsatser och avhandlingar med stöd av IT och Internet. 4 upplagan. Lund. Studentlitteratur.

Patel Runa och Davidson Bo 2003. Forskningsmetodikens grunder. 3 upplagan. Lund. Studentlitteratur.

Rehn Alf 2007. Vad är företagsekonomi? Danmark. Bokförlaget Natur & Kultur.

Tomperi, Soile 2005. Bokföring i praktiken. Tredje upplagan. Tammerfors. Utbildningsstyrelsen.

Elektroniska publikationer

Arcada. [online]. <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.arcada.fi/sv/bachelorexamen/foretagsekonomi](http://www.arcada.fi/sv/bachelorexamen/foretagsekonomi)>

Finlands Ekonomförbund - SEFE ry [online]. Helsingfors. Senast uppdaterad 30 april 2012. [Hänvisning 1.5.2012]. <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.sefe.fi/portal/sv/arbetsgivare/lonerekommendationer/](http://www.sefe.fi/portal/sv/arbetsgivare/lonerekommendationer/)>

Finlands officiella statistik (FOS): Befolkningens utbildningsstruktur [e-publikation]. Helsingfors: Statistikcentralen [hänvisning: 21.9.2011]. <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.tilastokeskus.fi/til/vkour/index_sv.html](http://www.tilastokeskus.fi/til/vkour/index_sv.html)>

Finlands officiella statistik (FOS): Yrkeshögskoleutbildning [e-publikation]. Helsingfors: Statistikcentralen. Senast uppdaterad 7.4.2011. [hänvisning: 21.9.2011]. <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.stat.fi/til/akop/2010/akop_2010_2011-04-07_tie_001_sv.html](http://www.stat.fi/til/akop/2010/akop_2010_2011-04-07_tie_001_sv.html)>

Nyberg Björn 2012 [online]. Invigning på två språk gav hopp. Senast uppdaterad 24 april 2012. [Hänvisning 27.4.2012]. <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.vasabladet.fi/Story/?linkID=195156&highlight=vasa%20yrkesh%C3%B6gskola](http://www.vasabladet.fi/Story/?linkID=195156&highlight=vasa%20yrkesh%C3%B6gskola)>

Skatteförvaltningen [online]. [Hänvisning 18.4.2012]. <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.skatt.fi/sv-FI/Etjanster](http://www.skatt.fi/sv-FI/Etjanster)>

Stagnäs Mayvor 2012 [online]. Vasa Yrkehögskola blir finskspråkig. Senast uppdaterad 5 april 2012. [Hänvisning 27.4.2012]. <Finns tillgänglig i form av www-dokument: <http://www.vasabladet.fi/Story/?linkID=193434>>

Stagnäs Mayvor och Stenbäck Henrik 2012 [online]. Valet stod mellan Novia och Vasa Yrkehögskola. Senast uppdaterad 12 april 2012. [Hänvisning 27.4.2012]. <Finns tillgänglig i form av www-dokument: <http://www.vasabladet.fi/Story/?linkID=193974&highlight=vasa%20yrkesh%C3%B6gskola>>

Starta eget 2006 [online]. Liselott Berg Ahlroth. Affärsjuridik. Senast uppdaterad 12.6.2006. [Hänvisning 22.10.2011] <Finns tillgänglig i form av www-dokument: <http://www.starta eget.fi/utbildningsmaterial/10-affarsjuridik.php>>

Studier i Finland 2011 [online]. [Hänvisning 18.10.2011]. <Finns tillgänglig i form av www-dokument: http://www.studierifinland.com/Studera_ekonomi_i_Finland_d2627.html>

Torrkulla Josefin 2011 [online]. Vasa yrkehögskola kan mista svenskan. Senast uppdaterad 7 oktober 2011. [Hänvisning 27.4.2012]. <Finns tillgänglig i form av www-dokument: <http://www.vasabladet.fi/Story/?storyID=33386985&vote=2&commentID=250536>>

Tradenomiliitto 2011. Tradenomikoulutus. [Hänvisning 23.9.2011]. <Finns tillgänglig i form av www-dokument: <http://www.tral.fi/info/tradenomikoulutus>>

Työ- ja elinkeinotoimisto 2008. Ammattinetti. [Hänvisning 11.10.2011]. <Finns tillgänglig i form av www-dokument: <http://www.ammattinetti.fi/web/guest/ammattit>>

Undervisnings- och kulturministeriet. Hänvisning 21.9.2011. <Finns tillgänglig i form av www-dokument: <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/?lang=sv>>

Undervisnings- och kulturministeriet. Hänvisning 21.9.2011. <Finns tillgänglig i form av www-dokument: <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutusjaerjestelmae/?lang=sv>>

Undervisnings- och kulturministeriet. Hänvisning 21.9.2011. <Finns tillgänglig i form av www-dokument: <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/?lang=sv>>

Utbildningsstyrelsen. Helsingfors. Senast uppdaterad 13.9.2011. [Hänvisning 21.9.2011]. <Finns tillgänglig i form av www-dokument: <http://www.studieinfo.fi/index.php?file=333>>

Vasa Yrkehögskola 2010. VAMK energisk kompetens [online]. [Hänvisning 18.10.2011]. <Finns tillgänglig i form av www-dokument: <http://www.puv.fi/sv/about/vamk-yleisesite-ru-www.pdf>>

Vasa Yrkeshögskola 2011a [online]. [Hänvisning 11.10.2011] <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.puv.fi/sv/wanted/tradenomiksi/foretagsekonomi/](http://www.puv.fi/sv/wanted/tradenomiksi/foretagsekonomi/)>

Vasa Yrkeshögskola 2011b. Undervisningsplan [online]. [Hänvisning 11.10.2011] <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.puv.fi/2011-2012/curricula/T-FE-2011.html](http://www.puv.fi/2011-2012/curricula/T-FE-2011.html)>

Vasa Yrkeshögskola 2011c. Utbildningsprogrammet för företagsekonomi [online]. Senast uppdaterad 25.8.2008 [Hänvisning 11.10.2011]. Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.puv.fi/sv/studietjanster/studier/studiehandbok/2008-2009/utbildningsprogram/?dprog=T-FE&curric=2008](http://www.puv.fi/sv/studietjanster/studier/studiehandbok/2008-2009/utbildningsprogram/?dprog=T-FE&curric=2008)>

Vasa Yrkeshögskola. Bli proffs inom företagsekonomi [online]. [Hänvisning 18.10.2011]. <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.puv.fi/fi/about/oppimisymparisto/liiketalous6.pdf](http://www.puv.fi/fi/about/oppimisymparisto/liiketalous6.pdf)>

Vasa Yrkesinstitut. Merkonom 2011 [online]. [Hänvisning 11.10.2011]. <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.vao.fi/sv/utbildningsutbud/examina/merkonom](http://www.vao.fi/sv/utbildningsutbud/examina/merkonom)>

Yrkesakademin i Österbotten. Merkonom 2011 [online]. [Hänvisning 11.10.2011]. <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.yrkesakademin.fi/swe/Utbildning_for_unga/Utbildningar/Det_samhallsvetenskapliga_foretagsekonomiska_och_administrativa_omradet/Merkonom.662.html](http://www.yrkesakademin.fi/swe/Utbildning_for_unga/Utbildningar/Det_samhallsvetenskapliga_foretagsekonomiska_och_administrativa_omradet/Merkonom.662.html)>

Yrkeshögskolan Novia [online]. <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.novia.fi/foretagsekonomi/](http://www.novia.fi/foretagsekonomi/)>

Yrkeshögskolelag 9.5.2003/351 [online]. Finlex. [Hänvisning 23.9.2011] <Finns tillgänglig i form av [www-dokument: http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030351](http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030351)>

Bästa tradenom!

Mitt namn är Sara Vägar och jag är i slutskedet av mina tradenomstudier vid Vasa Yrkeshögskola. Jag håller för tillfället på och skriver mitt lärdomsprov där den empiriska delen består av en enkät till alla ni tradenomer som utexaminerats från Vasa Yrkeshögskola med ekonomiförvaltning som huvudämne. Kommer du ihåg när du själv höll på med ditt lärdomsprov?

Syftet med denna undersökning är att ta reda på hur ni, tradenomer, som utexaminerats från Vasa Yrkeshögskola har placerat er i arbetslivet och vilken nytta ni haft av era studier.

Undersökningens svar behandlas anonymt och era svar kommer inte enskilt att nämnas. Jag kommer att göra en sammanställning av era svar som ni kan gå in och studera i början på nästa år när mitt lärdomsprov publiceras på www.theseus.fi.

Genom att svara på enkäten har ni även möjligheten att delta i ett lotteri. Bland alla som svarat utlottas 5 vinster som belöning. För att kunna delta i lotteriet bör ni lämna era kontaktuppgifter på den bifogade lappen. Enkäten och era kontaktuppgifter behandlas skilt. Kontaktuppgifterna används enbart för lotteriets ändamål.

Ni svarar på enkäten genom att skicka den i det medföljande kuvertet där portot redan är betalt.

Jag skulle vara mycket tacksam om du tog dig tid att svara på enkäten. Den tar enbart cirka 7 minuter att besvara. **Sista svarsdagen är 20.12.2011.**

Tack på förhand för din medverkan! Om du har frågor angående enkäten, kontakta mig på 0400780898 eller via e-post på adressen e0800479@edu.vamk.fi.

Med vänliga hälsningar,

Sara Vägar

BILAGA 2

A Bakgrund

1. Kön
 Man   Kvinna

2. Ålder
 20 – 25   25 – 30   30 – 35   35 →

B Studier vid Vasa Yrkehögskola

3. Började studera till tradenom: _____ (år)
4. Blev färdig tradenom: _____ (år)

5. Studerade i huvudsak:
 Dagtid   Kvällstid

6. Vilken utbildning hade du innan du började studera till tradenom vid Vasa Yrkehögskola?
 Student, gymnasium
 Merkonom
 Annan yrkehögskola, vilken? _____
 Annan yrkesskola, vilken? _____
 Annan utbildning, vad? _____

7. Har du gått annan utbildning efter tradenomexamen?
 Ja, vilken? _____
 Nej
 Har funderat på att gå
 Skall gå/ har redan inlett andra studier

C Arbetsituation vid utexaminering

8. Hur såg din arbetsituation ut vid tidpunkten för din utexaminering? (Välj endast ett alternativ)
 Heltidsanställd
 Deltidsanställd
 Permitterad
 Arbetslös/ arbetssökande
 Egen företagare
 Studerade på heltid
 Familjeledig eller vårdledig
 Jobbade eller gick i skola utomlands
 Annan situation, Vilken? _____

D Första jobbet efter tradenomexamen

Om du inte har eller har haft ett jobb efter din tradenomexamen, hoppa till fråga 24.

9. Hurudan var din första huvudsakliga sysselsättning? (Välj endast ett alternativ)

- Anställd
- Egen företagare
- Sysselsatt i en familjemedlems företag
- Annan, vilken? _____

10. Inom vilken bransch fanns din första arbetsgivare? (Välj endast ett alternativ)

- Bank/ finansbranschen
- Försäkringsbranschen
- Bokföring
- Marknadsföring
- Service
- Tillverkning
- Byggnad/ konstruktion
- Handel
- Annan, vilken? _____

11. Vem utgjordes din första arbetsgivare av? (Välj endast ett alternativ)

- Litet företag (1-50 anställda)
- Medelstort företag (50 – 100 anställda)
- Stort företag (fler än 100 anställda)

12. Vid vilket företag/hos vilken arbetsgivare fick du din första anställning?

---

13. Vad hade du för arbetsuppgifter? (Flera svarsalternativ tillåtna)

- Försäljning
- Inköp
- Marknadsföring
- Bokföring och bokslut
- Löneräkning
- Andra ekonomiförvaltningsuppgifter
- Andra, vilka? _____

14. Vad var din bruttolön per månad när du började? (Välj endast ett alternativ)

- Mindre än 1 500€
- 1 501 – 2 000 €
- 2 001 – 2 500 €
- 2 501 – 3 000 €
- Mer än 3 000 €

15. Hur fick du ditt första jobb? (Välj endast ett alternativ)

- Svarade på arbetsgivarens annons
- Utförde min arbetspraktik där
- Hade arbetsgivaren som uppdragsgivare för mitt lärdomsprov
- Tog direkt kontakt med arbetsgivaren
- Arbetsgivaren kontaktade mig
- Via bekanta, släkt eller vänner
- Via arbetskraftsbyrån
- Via bemanningsföretag
- Annan orsak, vad? _____

16. Hur snabbt efter din examen fick du jobb? (Välj endast ett alternativ)

- Hade jobb redan när/ innan jag blev utexaminerad
- Inom 1 månad efter examen
- 2 – 5 månader efter examen
- Fler än 5 månader efter examen

E Nuvarande arbetssituation

Om din nuvarande arbetssituation är densamma som din första, dvs. samma som du svarat på frågorna 9 – 16, hoppa till fråga 24.

17. Hur ser din arbetssituation ut för tillfället? (Välj endast ett alternativ)

- Heltidsanställd
- Deltidsanställd
- Permitterad
- Arbetslös/ arbetssökande
- Egen företagare
- Sysselsatt i en familjemedlems företag
- Studerar på heltid
- Familjeledig eller vårdledig
- Jobbar eller går i skola utomlands
- Annan situation, Vilken? _____

18. Inom vilken bransch finns din nuvarande arbetsgivare? (Välj endast ett alternativ)

- Bank/ finansbranschen
- Försäkringsbranschen
- Bokföring
- Marknadsföring
- Service
- Tillverkning
- Byggnad/ konstruktion
- Handel
- Annan, vilken? _____

19. Vem utgörs din arbetsgivare av? (Välj endast ett alternativ)

- Litet företag (1-50 anställda)
- Medelstort företag (50 – 100 anställda)
- Stort företag (fler än 100 anställda)

20. Vem är din nuvarande arbetsgivare? Hur länge har du jobbat där?

---

21. Vad har du för arbetsuppgifter? (Flera svarsalternativ tillåtna)

- Försäljning
- Inköp
- Marknadsföring
- Bokföring och bokslut
- Löneräkning
- Andra ekonomiförvaltningsuppgifter
- Andra, vilka? _____

22. Vad är din bruttolön per månad idag? (Välj endast ett alternativ)

- Mindre än 1 500 €
- 1 501 – 2 000 €
- 2 001 – 2 500 €
- 2 501 – 3 000 €
- 3 001 – 3 500 €
- 3 501 – 4 000 €
- Mer än 4 000 €

23. Hur fick du ditt nuvarande jobb? (Välj endast ett alternativ)

- Svarade på arbetsgivarens annons
 Tog direkt kontakt med arbetsgivaren
 Arbetsgivaren kontaktade mig
 Via bekanta, släkt eller vänner
 Via arbetskraftsbyrån
 Via bemanningsföretag
 Via tidigare arbetsgivare
 Annan orsak, vad? _____

F Arbetslöshet

24. Har du varit arbetslös någon gång efter din tradenomexamen?

- Ja   Nej

25. Hur länge har du varit arbetslös totalt?

- Mindre än 3 månader   3 – 5 månader
 6 – 8 månader   9 – 12 månader
 Mer än 1 år

26. Ifall du haft problem med att få jobb efter din examen, i vilken grad har följande påstående försvårat ditt arbetssökande?

1 = inte alls, 2 = endast lite, 3 = något, 4 = mycket, 5 = väldigt mycket

a) Brist på arbetserfarenhet	1	2	3	4	5
b) Otillräckliga språkkunskaper	1	2	3	4	5
c) Min kompetensnivå/ utbildning	1	2	3	4	5
d) För få kontakter	1	2	3	4	5
e) Ålder eller kön	1	2	3	4	5
f) Tradenomer uppskattas inte av arbetsgivare	1	2	3	4	5
g) Dåligt sysselsättningsläge inom branschen	1	2	3	4	5
h) Dåligt sysselsättningsläge på orten	1	2	3	4	5
i) Familje- eller andra livssituationsrelaterade skäl	1	2	3	4	5
j) Tidpunkten för utexaminering	1	2	3	4	5
k) Annan orsak, vilken? _____	1	2	3	4	5

27. Hur mycket tror du att följande faktorer inom tradenomutbildningen har underlättat att söka jobb och att få sysselsättning?

1 = inte alls, 2 = endast lite, 3 = något, 4 = mycket, 5 = väldigt mycket

a) Praktik i hemlandet	1	2	3	4	5
b) Internationell erfarenhet, utbyte, jobb eller praktik	1	2	3	4	5
c) Lärdomsprovet	1	2	3	4	5
d) Olika projekt man deltagit i under utbildningen	1	2	3	4	5
e) Andra kurser man läst vid sidan om	1	2	3	4	5
f) Studiehandedning	1	2	3	4	5

G Framtiden

28. Vilka av följande faktorer anser du vara viktigast i ett arbetsförhållande? (Flera svarsalternativ tillåtna)

- Arbetets innehåll
- Att vidareutvecklas/ lära sig nya saker
- Att stifta nya bekantskaper
- Lönen
- Arbetsförhållandets förmåner
- Arbetets flexibilitet
- Att trivas på arbetsplatsen
- Karriärmöjligheter
- Stabilt arbete (fast anställning)

29. Vilka av följande påståenden stämmer bäst överens med dina karriärmål under de kommande 5 åren? (Flera svarsalternativ tillåtna)

- Är nöjd med min nivå och innehållet i arbetet
- Att kunna avancera till mer krävande arbetsuppgifter
- Planerar byta bransch
- Vill avancera till ett större företag
- Planerar övergå till mindre krävande arbetsuppgifter
- Att vara chef vid något företag
- Att jobba som expert inom något visst område
- Att vara egenföretagare
- Familjeledig/ vårdledig eller annan ledighet
- Jobba utomlands
- Annan, vad? _____

H Övriga frågor

30. Nedan följer ett antal påståenden.

Välj mellan alternativen 1 = helt av samma åsikt, 2 = till en del av samma åsikt, 3 = till en del av annan åsikt, 4 = helt av annan åsikt eller 5 = vet ej.

a) Tradenomutbildningen uppfyllde mina förväntningar	1	2	3	4	5
b) Tradenomutbildningen var av hög kvalitet	1	2	3	4	5
c) Med examen kan man få arbete utan arbetserfarenhet	1	2	3	4	5
d) Lärarkåren bör förbättra den pedagogiska kompetensen	1	2	3	4	5
e) Jag är nöjd med den inriktning jag valde att läsa	1	2	3	4	5
f) Mina studier har varit en bra grund inför arbetslivets					
g) utmaningar	1	2	3	4	5
h) Arbetslivet uppfyller de förväntningar jag hade					
under studierna	1	2	3	4	5
i) Arbetsmarknaden uppskattar det kunnande som					
yrkeshögskoleexamen medför	1	2	3	4	5
j) Mina arbetsuppgifter kräver en fortsatt utbildning	1	2	3	4	5
k) Mina arbetsuppgifter motsvarar min utbildning	1	2	3	4	5
l) Mina arbetsuppgifter är utmanande	1	2	3	4	5
m) Mina inkomster motsvarar mina arbetsuppgifter	1	2	3	4	5
n) Jag trivs på min arbetsplats	1	2	3	4	5

I Examen i förhållande till arbetslivet

31. Hur nöjd är du med den examen du avlagt med tanke på din sysselsättning?

- Väldigt nöjd
 Nöjd
 Ganska nöjd
 Något missnöjd
 Missnöjd
 Väldigt missnöjd

32. Upplever du att du har haft nytta av dina studier vid Vasa Yrkeshögskola i arbetslivet? (Ja/ Nej, om du svarat nej, kan du specificera varför?)

---

33. I vilken utsträckning kan du använda dig av det du lärt dig vid Vasa Yrkeshögskola i ditt nuvarande arbete?

- Inte mycket
 Litet / delvis
 Dagligen

34. Hur väl motsvarar ditt nuvarande arbete din yrkesutbildning? (Välj endast ett alternativ)

- Arbetets kravnivå är betydligt högre än min utbildningsnivå
- Kravnivån är aningen högre
- Arbetet motsvarar väl min utbildningsnivå
- Kravnivån är aningen lägre
- Kravnivå är betydligt lägre

35. Ifall ditt nuvarande arbete inte helt motsvarar din utbildningsnivå, vilken orsak var viktigast när du valde att ta emot arbetet? (Välj endast ett alternativ)

- Fortsatte med samma arbete som jag hade innan utexamineringen
- Har inte fått något arbete som motsvarar min utbildningsnivå
- Arbetsuppgifterna var intressantare än min ekonomiförvaltningsutbildning
- Lönen och/ eller arbetsvillkoren var bättre än tradenomers rekommendationer
- Arbetsplatsen har haft ett gott rykte
- Annan utbildning jag gått har lett till nuvarande arbete
- Har inte velat arbeta med arbetsuppgifter som motsvarat min utbildningsnivå
- Annan orsak, vilken? _____

36. Vad tycker/ önskar du att du borde ha läst mer av vid Vasa Yrkehögskola?

---

37. Övriga kommentarer angående t.ex. frågorna eller själva enkäten.
